

**Filozofická fakulta Univerzity Palackého
v Olomouci**

katedra sociologie a andragogiky

Herbert Novotný

**Uvádění začínajících učitelů do praxe
Initial Training of Beginning Teachers**

Závěrečná bakalářská práce
Školský management

Vedoucí práce: Mgr. René Szotkowski, Ph.D.

Olomouc 2011

Autorské prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil.

V Olomouci dne 31. 3. 2011

.....

Herbert Novotný

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce Mgr. René Szotkowskému, Ph.D. za pomoc, praktické rady a odborné vedení během vypracování bakalářské práce.

Děkuji řediteli Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži MgA. Miroslavu Šiškově za jeho podporu a souhlas s výzkumným šetřením.

Děkuji paní Mgr. Dagmar Šimkové a studentům konzervatoře, kteří byli ochotni na tomto výzkumu spolupracovat a tím přispět k optimálnímu nastavení podmínek začínajícím učitelům na SZUŠ D-MUSIC Kroměříž.

Děkuji řediteli a učitelům SZUŠ D-MUSIC Kroměříž za vstřícnost a spolupráci na dotazníkovém šetření.

Anotace

V bakalářské práci na téma „Uvádění začínajících učitelů do praxe“ se věnuji současné problematice začínajících učitelů nastupujících do praxe obecně a dále tuto problematiku specifikuji na začínající učitele základních uměleckých škol, konkrétně na učitele uměleckých předmětů specializovaných na výuku hudebních oborů, které jsou v ZUŠ stěžejní.

Cílem teoretické části je shromáždit odborná vyjádření, názory a poznatky odborníků na problematiku uvádění začínajících učitelů do praxe obecně a dále specifikovat na začínající učitele uměleckých předmětů specializujících se na výuku hry na hudební nástroje. Zaměřuji se na vlivy, které na začínajícího učitele působí z jeho předcházející profesní přípravy, vnitřního prostředí i okolí školy, na níž začíná a jak jej v jeho začínající kariéře v kladném či záporném smyslu ovlivňují.

Cílem praktické části je ověřit, jak se teoretická tvrzení promítají do praxe začínajících učitelů uměleckých předmětů specializujících se na výuku hudebních oborů v SZUŠ D- MUSIC s.r.o. Kroměříž a jaké pedagogické kompetence získávají studenti v konzervatoři, usnadňující jim vstup do pedagogické praxe na ZUŠ.

Cílem práce je zjistit a pojmenovat potřeby začínajících učitelů uměleckých předmětů specializujících se na výuku hudebních oborů v Soukromé ZUŠ D-MUSIC s.r.o. Kroměříž, porovnat je s potřebami studentů konzervatoře a navrhnout opatření, která by pomohla začínajícím učitelům lépe zvládnout vstup do učitelské praxe.

Klíčová slova

Začínající učitel ZUŠ, uvádějící učitel, start, adaptace, stabilizace, předpoklady, kompetence, praxe.

Annotation

In my thesis called „Introducing of young teachers into profession“ I attend to current problem of introducing of beginning teachers into profession generally and then I focus on beginning teachers of Art schools, especially the teachers of art focused on musical instruments teaching which is the most important part of education at these schools.

The aim of theoretical part is to summarize special opinion and experience of specialists in the questions of introducing of young teachers into profession and then to specify on teachers of musical instruments.

I focus on things which influence beginning teachers, for example their previous preparing, school atmosphere and background of the school where he started and how the teacher is influenced by this in either positive or negative way.

The aim of practical part is to verify in which way the theoretical opinion affects the profession of beginning art teachers of musical instruments in SZUŠ D-MUSIC s.r.o. Kroměříž, what kind of pedagogical competence, easing enter into pedagogical profession, are acquired by academy of music pupils.

The aim of this thesis is to find out and name the needs of beginning teachers in Soukromá ZUŠ D-MUSIC s.r.o. Kroměříž, to compare them with needs of the pupils and to propose equipment which could help beginning teachers to enter into their profession.

Key words

Trainee teacher ZUŠ, starting teacher, start, adaptation, stabilisation, premises, competence, experience.

Obsah

Úvod.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	
Teoretický vstup	10
1 Učitel	11
1.1 Profese učitel.....	12
1.2 Kvalifikace učitel.....	12
1.3 Způsobilost a kompetence pro výkon funkce pedagogického pracovníka.	13
1.3.1 Profesionální kompetence pedagogického pracovníka.....	14
1.4 Profesionální a životní dráhy učitelů.	15
2 Příprava na povolání učitel uměleckých předmětů	17
2.1 Předpoklady pro studium uměleckých oborů v konzervatoři	18
2.2 Studium uměleckých oborů zaměřených na výuku hudby	19
2.3 Kompetence pro funkci učitele uměleckých předmětů.....	21
2.4 Profesionální a životní dráhy učitele hudby v základní umělecké škole	22
2.4.1 Profesionální start učitele začátečníka v základní umělecké škole.....	23
2.4.2 Profesionální adaptace učitele základní umělecké školy (první kroky ve výkonu učitelského povolání).....	23
2.4.3 Profesionální stabilizace (zkušený učitel, učitel - expert).	24
3 Uvádění učitelů hudby do praxe.	25
3.1 Uvádějící učitel.....	26
3.2 S čím může uvádějící učitel pomoci	27
3.2.1 Seznámení s provozem školy.....	27
3.2.2 Pomoc při přípravě a realizaci výuky.	27
3.2.3 Pomoc při rozvíjení vztahu s rodiči.	27
3.2.4 Informace o ostatních okolnostech práce a provozu školy.	28
3.3 Formy spolupráce začínajícího a uvádějícího učitele.	28
3.4 Možné metody práce uvádějícího učitele.	28
4 Kvalita přípravy – výzkumná sdělení	31
4.1 Slabé stránky přípravného vzdělávání učitelů – shrnutí hlavních produktů kritiky.....	31
4.2 Odborníci nabízejí řešení	32
4.3 Možné řešení i pro učitele základních uměleckých škol	33

5 Shrnutí teoretické části, která navazuje na praktickou část	35
--	-----------

PRAKTICKÁ ČÁST

Teoretický vstup do praktické části – zhodnocení aktuálního stavu řešené problematiky.....	37
--	----

6 Volba metodologie průzkumu	39
---	-----------

6.1 Výzkumné metody – charakteristika metody sběru dat.....	39
---	----

6.1.1 Výzkumné položky dotazníku.....	40
---------------------------------------	----

6.2 Cíl průzkumu	41
------------------------	----

6.2.1 Struktura průzkumného vzorku a jeho výběr	42
---	----

6.2.2 Předvýzkum	42
------------------------	----

6.2.3 Průběh průzkumu	43
-----------------------------	----

7 Vyhodnocení průzkumu	44
-------------------------------------	-----------

7.1 Shrnutí a diskuse.....	70
----------------------------	----

7.2 Návrh opatření na zavedení povinné praxe v základní umělecké škole	71
--	----

Závěr	72
-------------	----

Seznam použité literatury	74
---------------------------------	----

Přílohy

Příloha č. 1. Vzor dotazníku administrovaného studentům Konzervatoře P. J. Vejvanovského Kroměříž

Příloha č. 2. Vzor dotazníku administrovaného učitelům SZUŠ D-MUSIC s.r.o. Kroměříž

Příloha č. 3. Písemný rozhovor s ředitelem Konzervatoře P. J. Vejvanovského Kroměříž

Úvod

Pracuji jako učitel hudby již 16 let a dobře si vzpomínám na „horké chvílky“, kterými jistě prošel každý začínající učitel hudby. Problémy začínajících učitelů se tehdy nikdo nezabýval. Musel jsem se spolehnout na mé znalosti z konzervatoře a vstřícné spolupracovníky, kteří byli ochotni poradit a pomoci. Později jako vedoucí pobočky Soukromé základní umělecké školy D-MUSIC s.r.o. Kroměříž, pobočka Břest, zodpovědný za kvalitu výuky začínajících učitelů, jsem v podstatě řešil stejné problémy ovšem z pozice uvádějícího učitele.

V současné době je téma začínajících učitelů a jejich uvádění do pedagogické praxe jedním z nejdiskutovanějších. Nelze jej však pojmut pouze v širokém kontextu, ale je třeba se zabírat jednotlivými atributy, které začínajícího učitele ovlivňují. Jedním z mnoha je osoba učitele, kterého posláním je nejen vzdělávat, ale i formovat žákovy postoje a zájmy, pomáhat vytvářet individuální i kolektivní vztahy. Na jeho osobnosti záleží, jak dokáže žáky motivovat, zaujmout, použít formu výuky, která žáky baví a probíranou látku si snáze osvojí. Jak dokáže do výuky „propašovat“ vzájemnou úctu, respekt k osobě učitele, základy společenského chování a přitom si udržet potřebný odstup mezi žákem a učitelem. S tímto tak říkajíc darem od Boha se narodí jen málo lidí, převážně se musí všechny tyto schopnosti naučit.

Začínající učitel přichází do praxe s určitými ideály, teoretickými znalostmi a očekáváním, zda se naplní. Těší se na svou první třídu, i když určité obavy, jak bude žáky přijat, v podvědomí každého z nich jsou. Někteří rádi přijmou radu starších a zkušenějších pedagogů, ale jsou i tací, kteří se ve všem chtějí spolehnout na sebe. Zde hrají určitou roli i vlivy, které na začínajícího učitele působí z jeho předcházející profesní přípravy, vnitřního prostředí i okolí školy a následně jej ovlivňují v jeho začínající kariéře.

Práce učitelů v základních uměleckých školách je svým způsobem specifická, ale v základech se nevymyká hlavním zásadám výkonu pedagogické profese. Učitelé získávají odborné vzdělání a aprobaci studiem v konzervatoři, kde mimo svůj hlavní obor studují odborné i všeobecné předměty k získání pedagogických kompetencí. Učitel hudby převážně vyučuje individuálně, pouze v určených předmětech jako je hudební nauka a souborová hra se výuky účastní kolektiv žáků, většinou rozdílného věku. Ve výuce o to více hraje roli osobnost učitele, jak dokáže svým působením žáka pro hudbu nadchnout nebo jej odradit. K tomu může přispět pomoc a podpora v začátcích jeho učitelské kariéry.

Inspirací při výběru tématu bakalářské práce pro mne byla skutečnost, že také Soukromá základní umělecká škola D-MUSIC s.r.o. Kroměříž, kde v současné době působím, se snaží vycházet vstříc potřebám začínajících učitelů. Chtěl bych proto touto bakalářskou prací přispět k optimálnímu nastavení podmínek začínajícím učitelům na soukromé základní umělecké škole D-MUSIC s.r.o., Kroměříž.

V bakalářské práci na téma „Uvádění začínajících učitelů do praxe“ se věnuji současné problematice začínajících učitelů nastupujících do praxe obecně a dále tuto problematiku specifikuji na začínající učitele základních uměleckých škol, konkrétně na učitele uměleckých předmětů zaměřených na výuku hudebních oborů, které jsou v základní umělecké škole stěžejní. Práce je rozdělena do dvou částí teoretické a praktické.

Cílem teoretické části je shromáždit relevantní názory a poznatky odborníků na problematiku uvádění začínajících učitelů do praxe obecně a dále dle vlastních zkušeností specifikovat na začínající učitele uměleckých předmětů specializujících se na výuku hudebních oborů. Dále se zaměřit na vlivy, které na začínajícího učitele hudby působí z jeho předcházející profesní přípravy v konzervatoři, vnitřního prostředí i okolí školy, na níž začíná a následně identifikovat jak se tyto vlivy promítají do procesu začínajícího učitele hudby v kladném či záporném smyslu.

Cílem praktické části je ověřit jak se teoretické vstupy promítají do praxe začínajících učitelů uměleckých předmětů specializujících se na výuku hudebních oborů v soukromé základní umělecké škole D-MUSIC s.r.o. Kroměříž, jaké pedagogické kompetence získávají studenti v konzervatoři, a jak jim získané kompetence usnadňují vstup do pedagogické praxe v základní umělecké škole.

Výstupem bakalářské práce je zjistit a pojmenovat potřeby začínajících učitelů uměleckých předmětů specializujících se na výuku hudebních oborů v soukromé základní umělecké škole s.r.o. Kroměříž, porovnat je s potřebami studentů konzervatoře a navrhnout opatření, která by pomohla začínajícím učitelům lépe zvládnout vstup do učitelské praxe.

TEORETICKÁ ČÁST

Teoretický vstup

Základními činiteli vzdělávacího procesu jsou učitel, učivo a žák (student). K uvedení do problematiky tématu, které je zaměřené na učitele a jeho uvádění do praxe, se proto úvodem zaměřuji na jednoho z hlavních činitelů vzdělávacího procesu učitele.

V první kapitole seznamuji s obecnými pojmy učitel, učitelská profese, požadovanou kvalifikací, kterou musí získat ten, kdo se chce stát učitelem a také s předpoklady pro výkon učitelské profese.

Druhá kapitola navazuje na předchozí text vývojovými etapami, kterými každý učitel v průběhu své profesní a životní dráhy prochází a dále specifikuji na učitele uměleckých předmětů konkrétně na učitele hudby, podmínky studia, předpoklady a kompetence, které potřebuje k tomuto povolání získat.

Třetí kapitola je zaměřena na uvádění začínajících učitelů do pedagogické praxe, úlohu uvádějícího učitele, jeho postoje k začínajícímu učiteli, možné formy, metody a oblasti spolupráce.

V závěru teoretické části uvádím výsledky výzkumů našich předních odborníků na zmíněnou problematiku a jejich návrhy řešení. Bakalářskou práci uzavírám shrnutím jednotlivých kapitol a uvedením do praktické části bakalářské práce.

1 Učitel

Kdo je „učitel“? V jazyce běžné, ne odborné komunikace je záležitost jasná: *Výraz učitel označuje osobu, která vyučuje ve škole*“, jak se o tom každý člověk sám v mládí přesvědčil jako žák či student.¹

Odborně bychom učitele nazvali edukátorem, což je profesionál, který provádí edukaci (někoho vyučuje, vychovává, školí, zacvičuje, trénuje, instruuje aj.)²

*„Učitel je ten, kdo udržuje sociální smír, kulturu a hodnoty, má smysl pro všeobecnou slušnost, solidaritu, smysl pro následky svého jednání ve prospěch druhého člověka. Empatie a zodpovědnost jsou podstatnými kvalitami učitelů. Pojetí učitelské profese směřuje více k poslání až k altruismu.“*³

Učitel je jeden ze základních činitelů výchovně vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaný pedagogický pracovník, spoluodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu. Tradičně byl učitel považován za hlavní subjekt vzdělávání, zajišťující ve vyučování předávání poznatků žákům. Současné pojetí učitele, vycházející z rozšířeného profesionálního modelu, zdůrazňuje jeho subjektivně-objektové role v interakci se žáky a prostředím. Učitel má spoluvytvářet edukační prostředí, organizovat a koordinovat činnost žáků, monitorovat proces učení. Stoupá význam sociálních rolí učitele v interakci se žáky, v týmu učitelů, ve spolupráci s rodiči a komunitou. Specifické funkce učitele vyplývají z rozdílného charakteru činností na určitých stupních a typech škol, jímž odpovídají příslušné aprobace. Dále z diferenciací rolí ve výchovně vzdělávacím procesu. Společenský status učitelského povolání v jednotlivých zemích je závislý na tradici a významu, který je přisuzován vzdělání ve společnosti.⁴

Tyto pojmy a jejich výklad se vztahují obecně k učitelům, bez ohledu na to jakou přímou pedagogickou činnost vykonává a na jakém stupni vzdělávání, tedy i k učitelům základních uměleckých škol. V souvislosti s činností učitele hovoříme o povolání, či profesi učitel.

¹ PRŮCHA, J. *Učitel: současné poznatky o profesi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 17. ISBN 80-7178-621-7.

² PRŮCHA, J. *Učitel: současné poznatky o profesi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 17. ISBN 80-7178-621-7.

³ VAŠUTOVÁ, J. *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. 1. vyd. Brno : Paido, 2004. s. 16. ISBN 80-7315-082-4.

⁴ PRŮCHA, J. WALTEROVÁ, E. MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 2. vyd. Praha : Portál, 1998. s. 190. ISBN 80-7178-252-1.

1.1 Profese učitel

V sociologickém výkladu společnosti zaujímá pojem „profese“ důležité místo, neboť je jednou z kategorií sociální stratifikace (tj. rozvrstvení společnosti). Profese znamená „povolání spojené s určitou kvalifikací nebo odbornými znalostmi a dovednostmi, většinou vykonávané na základě zákonného oprávnění“. To plně odpovídá i chápání učitelské profese.⁵

1.2 Kvalifikace učitel

Kvalifikaci učitele je možné získat studiem pedagogiky, čímž se rozumí vzdělání získané studiem v akreditovaném vzdělávacím programu v oblasti pedagogických věd. Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu (dále jen „přímá pedagogická činnost“); je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízení sociálních služeb.⁶

Přímou pedagogickou činnost vykonává:

- učitel,
- pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- vychovatel,
- speciální pedagog,
- psycholog,
- pedagog volného času,
- asistent pedagoga,
- trenér,
- vedoucí pedagogický pracovník,⁷

⁵ PRŮCHA, J. *Učitel: současné poznatky o profesi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 19. ISBN 80-7178-621-7.

⁶ Zák. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění, ze dne 24. 9. 2004.

⁷ Zák. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění, ze dne 24. 9. 2004.

Tento výčet kompletuje možnosti uplatnění pedagogů v různých specializacích učitelského povolání. Každá z nich má svá specifika v odborném kvalifikačním zaměření učitele, důležitá pro tu kterou pedagogickou činnost, což platí také pro učitele hudby v základních uměleckých školách. Obecně však pedagogická činnost zahrnuje budování vzájemných vztahů ve škole i mimo ní a k tomu jsou třeba jisté předpoklady, které musí každý učitel, tedy i učitel hudby prokázat.

1.3 Způsobilost a kompetence pro výkon funkce pedagogického pracovníka

Blížovský, Kučerová, Kurelová a kol. aj. uvádí, že k učitelskému povolání je třeba mít odbornou způsobilost, což znamená mít dostatek osvojených vědomostí, dovedností a návyků z oboru, mít jisté vlastnosti, potřeby, a sociální zralost, motivační způsobilost, tedy odpovídající motivy a zaměření. V současném školním prostředí se stále více setkáváme s problematickým chováním žáků, proto je také třeba mít výkonovou způsobilost, což znamená značnou odolnost proti zátěži. Neopomenutelná je však i tzv. tvořivá způsobilost, zahrnující mimo jiné i tvořivé prvky k řešení nadstandardních situací.⁸

Společensky nejvýznamnější složkou tvořivosti učitelů a vychovatelů je pedagogická tvořivost. Pedagogickou tvořivostí se probouzejí nové schopnosti a vlastnosti člověka, jeho postoje, vztahy, zkušenosti, city, nové kvality lidského rozumu i jednání, nové kvality osobnosti, sociálních vztahů a kolektivů.⁹

Pedagogická tvořivost je tak předpokladem a prostředkem rozvíjení všech druhů lidské tvořivosti včetně tvořivosti v oblasti „umění života“. Konkrétní tvořivá výchovně-vzdělávací činnost je celistvá, komplexní.¹⁰

⁸ BLÍŽOVSKÝ, B., KUČEROVÁ, S., KURELOVÁ, M., a kol. aj. *Středoevropský učitel na prahu učící se společnosti 21. století*. 1. vyd. Brno : Konvoj, 2000. s. 201 – 202. ISBN 80-85615-95-9.

⁹ BLÍŽOVSKÝ, B., KUČEROVÁ, S., KURELOVÁ, M., a kol. aj. *Středoevropský učitel na prahu učící se společnosti 21. století*. 1. vyd. Brno : Konvoj, 2000. s. 201 202. ISBN 80-85615-95-9.

¹⁰ BLÍŽOVSKÝ, B., KUČEROVÁ, S., KURELOVÁ, M., a kol. aj. *Středoevropský učitel na prahu učící se společnosti 21. století*. 1. vyd. Brno : Konvoj, 2000. s. 201 – 202. ISBN 80-85615-95-9.

Pedagogické mistrovství a umění osobnosti učitele tkví právě v nezastupitelné, jedinečné a pedagogicky účinné integraci všech systémotvorných prvků a vztahů výchovy v neustálém znovuoobnovování její vývojové dynamiky v daných podmínkách. Podstatou pedagogické tvořivosti je navozování, vedení a optimalizace pedagogického procesu.¹¹

Všechny výše uvedené způsobilosti jsou pro současného učitele nezbytné a odůvodnitelné. Tvořivá způsobilost však je ve školství něco nového, co přináší do škol kreativitu, nové metody a formy výuky, požadavky na individualitu a osobnost dítěte. Tvořivá způsobilost hraje velkou roli i ve výchovném procesu na základních uměleckých školách, neboť např. pomáhá učiteli zpopularizovat výuku, používat takové metody, které jsou dětem blízké a tak udržet zájem. Je zřejmé, že některé způsobilosti učitele mají jádro v jeho naturelu (empatie, schopnost motivovat, spravedlnost apod.), jiné je třeba získat studiem a dlouholetou praxí. Všechny však velmi ovlivňují profesní život učitele.

1.3.1 Profesionální kompetence pedagogického pracovníka

Pojem profesionální kompetence se zpravidla charakterizuje jako komplexní soubor určitých dispozic a dovedností učitele, který je složen z dílčích či speciálních kompetencí.

O jaké kompetence se jedná:

- kompetence odborně předmětové (vědecké základy daných předmětů),
- kompetence psychodidaktické (vytváření příznivých podmínek pro učení, dobré pracovní klima, řízení procesu žákova učení),
- kompetence komunikativní (ve vztahu k dětem i dospělým sociálním partnerům školy),
- kompetence organizační a řídicí (plánování a projektování své činnosti, navozování a udržování řádu a systému),
- kompetence diagnostická (jak žák myslí, cítí, jedná a proč, jaké to má příčiny, jak mu pomoci),
- kompetence poradenská a konzultativní (zejména ve vztahu k rodičům),
- kompetence reflexe své vlastní činnosti (na základě analýzy vlastní činnosti umět modifikovat své chování, přístupy, metody),¹²

¹¹ BLÍŽOVSKÝ, B., KUČEROVÁ, S., KURELOVÁ, M., a kol. aj. *Středoevropský učitel na prahu učící se společnosti 21. století*. 1. vyd. Brno : Konvoj, 2000. s. 201 – 202. ISBN 80-85615-95-9.

¹² OBST, O. *Didaktika sekundárního vzdělávání*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. s. 174-175. ISBN 80-244-1360-4.

Anglický odborník Ch. Kyriacou popsal 7 klíčových dovedností, které představují obsah pedagogické kompetence učitele:

- Plánování a příprava (dovednost formulovat cíle učební jednotky, dovednost volit co nejlepší prostředky jejich dosažení),
- Řízení vyučovací jednotky (takové řízení, aby byla udržena pozornost, zájem a aktivita ve výuce), Klima třídy (dovednosti potřebné pro udržení pozitivních postojů žáků k výuce),
- Kázeň (dovednosti potřebné k udržení pořádku a řešení všech projevů nežádoucího chování žáků),
- Hodnocení prospěchu žáků,
- Reflexe vlastní práce (dovednosti potřebné pro hodnocení vlastní pedagogické práce s cílem jejího zlepšení),¹³

Jak uvádí Obst v publikaci *Didaktika sekundárního vzdělávání „Uvědomění si svých případných nedostatků je nutný začátek k jejich odstraňování.“* Profesionální způsobilost i kompetence mají přímý vliv na profesní i životní dráhu učitele, které zmiňují v následující podkapitole.¹⁴

1.4 Profesionální a životní dráhy učitelů

Profesionální dráha obecně, je objektivní průběh konkrétně vykonávané profesionální činnosti během života člověka, sled povolání. Podobně jako v jiných profesích, i v učitelství existují určité vývojové etapy a typické životní dráhy. To je dáno právě staletou tradicí tohoto povolání, v němž se – podobně, jako u řemeslnických povolání - reprodukuje určité ustálené cykly profesionálního vývoje u všech jedinců dané skupiny. V učitelství mají tyto cykly zvláštní význam, neboť se obecně soudí, že jsou ve vztahu k výkonnosti, respektive kvalitě práce učitelů – podle hypotézy, že čím vyšší je etapa profesionální dráhy učitelů (tedy čím je učitel profesionálně zkušenější), tím je učitelova práce kvalitnější.¹⁵

¹³ OBST, O. *Didaktika sekundárního vzdělávání*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. s. 175. ISBN 80-244-1360-4.

¹⁴ OBST, O. *Didaktika sekundárního vzdělávání*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. s. 175. ISBN 80-244-1360-4.

¹⁵ PRŮCHA, J. *Učitel: současné poznatky o profesi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 23-24. ISBN 80-7178-621-7.

Protože vývoj dráhy učitelů je dosti prozkoumaný, dají se identifikovat jeho jednotlivé etapy.

- Volba učitelské profese (motivace ke studiu učitelství);
- Profesní start (učitel začátečník);
- Profesní adaptace (první kroky ve výkonu učitelského povolání);
- Profesní stabilizace (zkušený učitel, učitel – expert);
- Profesní vyhasínání (vyhoření);¹⁶

Profesní a životní dráha učitele je zmapováním jeho činnosti, do které se promítají všechny jeho úspěchy, či nezdary učitelského povolání. Osobnost učitele se však formuje již v době studia, kdy se tříbí jeho názory a postoje k učitelskému povolání, životu školy i celé společnosti. Student si přináší ze své rodiny určité zvyklosti a hodnoty, které po dobu studia ovlivňuje školní prostředí a také lidé, se kterými se v proběhu studia setkává. Následující kapitola je proto zaměřena na předpoklady a podmínky studia učitele uměleckých předmětů, jejím zvláštnostem a odlišnostem, které toto studium přináší.

¹⁶ PRŮCHA, J. *Učitel: současné poznatky o profesi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 24. ISBN 80-7178-621-7.

2 Příprava na povolání učitel uměleckých předmětů

Přípravě na povolání učitele uměleckých předmětů předchází zpravidla studium na základní umělecké škole. Zde získává budoucí učitel základní znalosti a dovednosti v oboru, který si zvolil ke studiu.

Definice učitele uměleckých odborných předmětů je, jak jsem již uvedl na samém začátku mé práce, v podstatě totožná s definicí učitele obecně. Vzdělávání je stejně tak koncipováno ve třech stupních, střední vzdělání s maturitní zkouškou, vyšší odborné a vysokoškolské.¹⁷

Učitel uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední odborné škole a konzervatoři získává odbornou kvalifikaci:¹⁸

- Vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo studiem pedagogiky,
- b) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením osmiletého nebo šestiletého vzdělávacího programu oboru vzdělání konzervatoře, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu,
- c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo studiem pedagogiky,¹⁹

¹⁷ Zák. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění, ze dne 24. 9. 2004.

¹⁸ Zák. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění, ze dne 24. 9. 2004.

¹⁹ Zák. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění, ze dne 24. 9. 2004.

- d) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením odpovídající části vzdělávacího programu konzervatoře a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo studiem pedagogiky, nebo
- e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu střední odborné školy v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd, nebo vzděláváním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném VŠ a zaměřeném na pedagogiku, nebo studiem pedagogiky.

Ředitel základní umělecké školy, střední odborné školy a konzervatoře může v odůvodněných případech rozhodnout, že upouští od předpokladu splnění odborné kvalifikace u učitele uměleckého předmětu, který vykonává umělecko-pedagogickou činnost, pokud je nebo byl výkonným umělcem. Rozhodnutí musí být vydáno písemnou formou. Tímto rozhodnutím se pro pracovníprávní účely považuje předpoklad odborné kvalifikace učitele na dané škole za splněný.²⁰

2.1 Předpoklady pro studium uměleckých oborů v konzervatoři

Uchazeč o studium v konzervatoři musí mimo teoretických znalostí ve všeobecných předmětech, prokázat nesporný talent ve zvoleném odboru úspěšným složením talentových zkoušek. Pro výsledek přijímacího řízení je praktická část přijímací zkoušky rozhodující. Při hodnocení talentové zkoušky je vycházeno z těchto hodnotících kritérií:

- praktická zkouška: hodnocení úrovně talentu a dovedností uchazeče ve hře na zvolený hudební nástroj v oboru Hudba (stupnice, akordy, etudy, přednesová skladba, hra z paměti) anebo úrovně hudebního talentu v oboru Klasický zpěv (kvalita hlasového materiálu a funkční zdravotní stav hlasu ve stávajícím rozsahu, 2 lidové písně a 2 umělé písně s klavírním doprovodem - zpěv z paměti podmínkou).²¹

²⁰ Zák. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění, ze dne 24. 9. 2004.

²¹ *Dokumenty školy*. Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž. [Online] [Citace: 25. únor 2011.] <http://www.konzkm.cz/dokumenty.aspx>.

- teoretická zkouška: ověření znalostí z hudební teorie (interval, stupnice, akordy, intonace, sluchová analýza, rytmus, rozhled v hudební kultuře) - pro oba obory shodný obsah, přihlíží se také k výsledkům předchozího vzdělávání.²²

2.2. Studium uměleckých oborů zaměřených na výuku hudby

V konzervatoři se vyučuje podle učebního plánu denní formy vzdělávání v těchto oborech: HUDBA 82-44-N/001 a ZPĚV 82-45 N/001, schválených MŠMT ČR za účelem dosažení shody se zákonem č. 561/2004 Sb. (školský zákon) dne 3. května 2005, č.j.: 18 551 / 2005-23.²³

Hudební obory v konzervatoři tvoří podstatnou část nabízených specializací. Student přichází na konzervatoř se základními znalostmi hry na hudební nástroj a očekává, že za pomoci pedagoga se bude jeho talent rozvíjet. K rozvíjení talentu přispívá forma individuální výuky a samotná práce s žákem, která je od každého pedagoga jedinečná a neopakovatelná. Je jeho vizitkou, která přitahuje další studenty i zájem orchestrů o ně na postech prvních hráčů sólově náročných partů. Způsob individuální výuky je jeden z hlavních vlivů, které si student sebou nese do své budoucí profese. Mezi ně patří např. technika hry, postoj při interpretaci, výraz v hudbě, vnímání hudby, ale i chování a přístup učitele, jeho snaha nejen předávat zkušenosti, ale i utvářet uměleckou osobnost studenta.²⁴

Rozvoj talentu je podporován také dalšími možnostmi školy, mezi něž patří koncerty pro širokou uměleckou veřejnost, odborné semináře, národní soutěže např. Koncertino Praga, Smetanova Litomyšl, Bohemia Český rozhlas, Klavírní soutěž Pro Bohemia, Kroměřížské interpretační kurzy „Sforzato“ apod.²⁵

²² *Dokumenty školy*. Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž. [Online] [Citace: 25. únor 2011.] <http://www.konzkm.cz/dokumenty.aspx>.

²³ *Dokumenty školy*. Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž. [Online] [Citace: 25. únor 2011.] <http://www.konzkm.cz/dokumenty.aspx>.

²⁴ *Dokumenty školy*. Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž. [Online] [Citace: 25. únor 2011.] <http://www.konzkm.cz/dokumenty.aspx>.

²⁵ *Dokumenty školy*. Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž. [Online] [Citace: 25. únor 2011.] <http://www.konzkm.cz/dokumenty.aspx>.

Studenti se touto formou prezentují před veřejností a získávají zkušenosti na uměleckém poli. Pro učitele je umístění jeho žáka také určitým oceněním a zařazením mezi uznávané pedagogy. Na těchto uměleckých setkáních získávají studenti cenné zkušenosti, zbavují se trémy a navazují kontakty v umělecké branži, které mohou později využít např. k odborným stážím na jiných školách s uměleckým zaměřením. Tyto akce jsou přínosné jak pro účastníky, tak pro lektory i jejich organizátory.²⁶

Dalším vlivem, který působí na studenta konzervatoře je vnitřní prostředí školy. Je to vlastně jeho druhý domov, kde tráví většinu dne. Dostává tím prostor ke cvičení na hudební nástroj, ale i navazování kontaktů s profesory a spolužáky z vyšších ročníků. Vnitřní prostředí školy je určující pro vytváření vhodného edukačního prostředí žáků a studentů, tj. nové prostředí, do kterého žáci rádi chodí, ve kterém se rádi vzdělávají a které je povzbuzuje ke spolupráci a aktivní účasti na procesu vzdělávání.²⁷

Konzervatoře nabízí také dny otevřených dveří, kde se představují uchazeči o studium v konzervatoři a zde si již učitelé mapují kvalitu a talent žáků základních uměleckých škol, kteří mají zájem o studium v konzervatoři. Uchazeči získávají přehled o podmínkách talentových zkoušek a nároky jaké škola na uchazeče o studium má.²⁸

Vedení konzervatoře se zaměřuje především na udržení úrovně školy a rozvoje jejich specifík, inovaci vzdělávacích programů a posílení moderních metodických postupů s aspektem na konkurenceschopnost, na další zvyšování kvality výuky a postupný rozvoj klíčových kompetencí žáků a studentů. Škola naplňuje učební plány podle schválených vzdělávacích dokumentů v souladu se školským zákonem a zjišťuje povinné vzdělávací předměty. Pedagogové jsou směřováni k rozvíjení zájmu mladého člověka o umělecké obory s cílem vychovat z něj profesionálního umělce, pedagoga.²⁹

²⁶ *Dokumenty školy*. Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž. [Online] [Citace: 25. únor 2011.] <http://www.konzkm.cz/dokumenty.aspx>.

²⁷ SVĚTLÍK, J. *Marketingové řízení školy*. 1. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2006. s. 62. ISBN 80-7357-176-5.

²⁸ *Dokumenty školy*. Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž. [Online] [Citace: 25. únor 2011.] <http://www.konzkm.cz/dokumenty.aspx>.

²⁹ *Dokumenty školy*. Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž. [Online] [Citace: 25. únor 2011.] <http://www.konzkm.cz/dokumenty.aspx>.

2.3 Kompetence pro funkci učitele uměleckých předmětů

Kompetence učitele obecně jsou souborem profesních dovedností a dispozic, kterými by měl být vybaven učitel, aby mohl efektivně vykonávat své povolání. Existují četné pokusy o vymezení kompetencí učitele, snažící se je sblížit s obsahem přípravy budoucích učitelů na pedagogických a jiných fakultách. Jsou to nejen kompetence (znalosti a dovednosti) vztahující se k obsahové složce výkonu profese („znalost předmětu“), ale dnes jsou zdůrazňovány zvláště komunikativní, řídicí, diagnostické a jiné kompetence. Výzkumy dokládají, že žádná dosavadní vysokoškolská příprava učitelů nepokrývá v úplnosti žádoucí soubor učitelských kompetencí.³⁰

V povolání učitele uměleckého školství je k získaným kompetencím ještě důležitý talent a originalita ve svém oboru, ale i schopnost předat všechny tyto výjimečnosti svému žákovi.

Učitel uměleckých předmětů by měl být schopen:

- utvářet a rozvíjet klíčové kompetence žáků, kultivovat tím jejich osobnost po stránce umělecké a motivovat je k celoživotnímu učení
- poskytnout žákům základy vzdělání ve zvoleném uměleckém oboru a s ohledem na jejich potřeby a možnosti
- připravit žáky po odborné stránce pro vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách uměleckého nebo pedagogického zaměření a na konzervatořích, případně pro studium na vysokých školách s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením
- motivovat žáky k učení a spolupráci vytvořením příznivého sociálního, emocionálního a pracovního klimatu³¹

K výše uvedeným schopnostem, které musí učitel hudby prokázat, je třeba dostatek pedagogických, osobnostních, etických ale i technických dovedností.

Pro učitele hudby je také důležitá profesní a životní dráha, která má hlavně v prvních třech etapách týkajících se motivace výběru učitelské profese, profesního startu a adaptace na prostředí základních uměleckých škol určitá specifika.

³⁰ PRŮCHA, J. WALTEROVÁ, E. MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 2. vyd. Praha : Portál, 1998. s. 110. ISBN 80-7178-252-1.

³¹ MŠMT – Výzkumný ústav pedagogický Praha, *Rámcově vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání*. 1. vyd. 2010, s. 13. ISBN 978-80-87000-37-3.

2.4 Profesní a životní dráhy učitele hudby v základní umělecké škole

Studium v konzervatoři má šest ročníků, ukončuje se zpravidla absolutoriem, čímž absolvent získává kvalifikaci učitele v základní umělecké škole. Žáci mohou ukončit studium také maturitou a pokračovat ve studiu na vysoké škole, ovšem bez získání základní kvalifikace potřebnou pro učitele v základní umělecké škole, kterou mohou získat v dalším studiu na vysoké umělecké škole.³²

Pokud student zvolí tuto variantu, vystavuje se riziku, že v případě neukončení studia na VŠ nezíská kvalifikaci pro učitele v základní umělecké škole (pedagogické minimum). Jelikož má student, přijatý ke studiu v konzervatoři více možností vzdělávání, nemá ještě vyhraněnou představu o své budoucí profesní dráze. Jen málokterý přichází na konzervatoř s cílem stát se učitelem hudby. Vše je ovlivněno talentem a pílí studenta a také pedagogem, který jej vede tedy i zásadním způsobem ovlivňuje po celou dobu studia. Osobnost učitele také bývá pro budoucího studenta konzervatoře rozhodujícím kritériem při výběru konkrétní školy. Každý by pochopitelně chtěl studovat u známého a úspěšného pedagoga a získat tak co nejvíce z jeho uměleckých kvalit. Prakticky po celou dobu studia je hlavním cílem učitele vychovat ze studenta profesionálního hráče. K rozhodnutí stát se učitelem hudby student dospěje teprve v průběhu studia, převážně až v pátém, či šestém ročníku. V této volbě je ovlivněn dalšími faktory, jako je jeho rodina, zázemí, zdravotní stav, finanční možnosti, nabídka zaměstnání apod. Pokud se rozhodne nastoupit uměleckou dráhu, je nucen této volbě podřídit a postupně přizpůsobit celý svůj další život. Profesní a životní dráhy ovlivňují také učitele hudby, působí na jeho orientaci v učitelském povolání. Začátečník, který potřebuje určitou dobu na adaptaci ve školním prostředí, se postupně ve své profesi stabilizuje a stává se z něho zkušený učitel.

³² *Dokumenty školy*. Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž. [Online] [Citace: 25. únor 2011.] <http://www.konzkm.cz/dokumenty.aspx>.

2.4.1 Profesionální start učitele začátečníka v základní umělecké škole

Učitele začátečníka můžeme chápat jako mladého, nezkušeného, nezralého, neovládajícího dosud všechny pracovní techniky a postupy. Nebo jako perspektivního, nadšeného, nadějného. V podstatě je začínajícím učitelem ten, kdo má příslušné vzdělání a pedagogickou způsobilost, chybí mu však pedagogická zkušenost, je na začátku své profesní dráhy.³³

Časové rozmezí začátečnictví nelze přesně vymezit, neboť závisí na typu školy, aprobaci, výši úvazku, individuálních zkušenostech; obvykle se stanovuje na období prvních pěti let profesní praxe.³⁴

Zvláštní příprava pro začínající učitele základních uměleckých škol zatím neexistuje. Musí si vystačit se znalostmi, které získá studiem v konzervatoři. Obvykle osobou, která jej seznamuje s povinnostmi učitele na pracovišti, je ředitel školy nebo vedoucí pobočky, na které bude vyučovat. Někteří učitelé vykonávají svůj úvazek střídavě na několika místech, a proto jejich přidělení začínajícímu učiteli se setkává s řadou potíží. Výhodou pro začínajícího učitele v základní umělecké škole konkrétně v hudebním oboru je převažující individuální výuka, čili jeden žák v hodině, což de facto eliminuje problémy s kázní, takže učitel se může plně věnovat probíraným tématům.

2.4.2 Profesionální adaptace učitele základní umělecké školy (první kroky ve výkonu učitelského povolání)

Začínající učitel si musí během krátké doby zvyknout na mnoho nových činností, které přinášejí i určitou odpovědnost. Navazuje vztahy s ostatními učiteli, rodiči žáků, dalšími pracovníky ve škole a musí být připraven s nimi v případě potřeby jednat. Musí se zorientovat v novém prostředí, osvojit si povinnosti zajišťující bezpečnost žáků, seznámit se s vnitřními předpisy školy a poměrně širokou administrativou. Přitom všem dodržovat výukové plány, připravovat se na výuku, aby samotný vyučovací proces a jeho náplň nebyly v návalu vedlejších povinností opomíjeny.³⁵

³³ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 14. ISBN 80-7254-474-8.

³⁴ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 14. ISBN 80-7254-474-8.

³⁵ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 15. ISBN 80-7254-474-8.

Proces učitele začátečníka čeká i zkušeného praktika, který několik produktivních let žije kariérou profesionálního hráče a ve starším věku se rozhodne předávat své zkušenosti mladé generaci.

Paradoxně tento zkušený praktik může mít větší problémy s adaptací na prostředí školy a povinnosti učitele hudby, než čerstvý absolvent konzervatoře, který ještě nemá zažité návyky z dřívějšího povolání. Na druhé straně má starší učitel možnost, uplatnit bohaté zkušenosti ze své profesionální kariéry hráče, během krátké doby si utvořit vlastní osobitý styl učení a zařadit se mezi zkušené pedagogy školy.

2.4.3 Profesionální stabilizace (zkušený učitel, učitel – expert)

Po několika letech praxe se učitel v obecných povinnostech již zcela orientuje a vykonává je automaticky. Učitel začátečník, jak jsem již uvedl, se stává po čtyřech až pěti letech zkušeným učitelem za předpokladu, že pracuje na svém odborném růstu, využívá možností dalšího vzdělávání v oblastech přístupu k žákům, ale i v oblasti sebereflexe v práci učitele. Neměl by však také zapomínat na rozvíjení své specializace formou DVPP. Zkušenosti může zúročit i v dalších aktivitách, jako jsou skupinové výuky např. v pozici vedoucího školního orchestru, pěveckého sboru, komorních orchestrů apod. Může pracovat i na didaktických pomůckách a notových materiálech a tak nabídnout své bohaté zkušenosti celé učitelské veřejnosti, ale především začínajícím učitelům. Pokud učitel hudby hledá neustále nové možnosti a metody svého uplatnění brání se tím i syndromu vyhoření.³⁶

³⁶ PRŮCHA, J. *Učitel: současné poznatky o profesi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 23-24. ISBN 80-7178-621-7.

3 Uvádění učitelů hudby do praxe

V této kapitole, se již budu věnovat konkrétně začínajícímu učiteli a úskalí, které na něho čekají bezprostředně po nástupu do funkce učitele základní umělecké školy. Zmiňuji osobu uvádějícího učitele, jeho pozici v uvádějším procesu, konkrétní formy a metody, které jsou používány při uvádění začínajícího učitele do praxe.

Je nesporné, že před nástupem do prvního zaměstnání končí období, kdy se o člověka někdo staral a začíná období, kdy se musí o sebe postarat sám. Navíc – úspěch nebo neúspěch v prvním zaměstnání do určité míry předznamenává další osobní, profesní i kariéerní vývoj, jeho sebehodnocení, sebevědomí a možná i jeho celou životní cestu a spokojenost. Specifikum učitelů začátečníků je dáno tím, že od samého počátku, od prvního dne nástupu do školy, musejí ovládat a zvládat všechny stránky učitelské profese.³⁷

Začínající učitel hudby si přináší ze školy všeobecné znalosti z oblasti pedagogiky, psychologie a didaktiky. Tyto předměty se v konzervatoři vyučují v kolektivní výuce až v rámci pedagogického minima. Metodologii hry na hudební nástroj si vyzkouší v individuální výuce se svým pedagogem. Budoucí učitel hudby je tedy ochuzen o realitu školního prostředí, vedení pedagogického procesu se všemi dalšími aspekty učitelské profese. Jediný styk se základní uměleckou školou probíhá na exkurzích do základní umělecké školy, kde se studenti zběžně seznámí s prostředím školy, z pohledu učitele hudby, tzn. s prostory a vybavením školy, které je nakonec v každé škole na jiné úrovni, takže pro začínajícího učitele při nástupu do zaměstnání čeká několik nečekaných situací.³⁸

Je ideální, pokud ředitel školy přidělí začínajícímu učiteli tzv. uvádějícího učitele, zkušeného pedagoga, který z povzdálí povede jeho první kroky v učitelském povolání. Uvádějícího učitele není dobré vnímat jako kontrolora či revizora a třást se před ním strachy. Většina uvádějících učitelů má zájem začínajícímu učiteli pomáhat, zejména pokud mladý kolega dá najevo zájem o tuto pomoc. Není-li uvádějící učitel přidělen, je možno o jeho přidělení požádat a doufat, že tím nevznikne dojem, že nastoupivší učitel je sám sebou vnitřně nejistý, nic neumí, nebo je notorickým kverulantem.³⁹

³⁷ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 15. ISBN 80-7254-474-8.

³⁸ *Dokumenty školy*. Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž. [Online] [Citace: 25. únor 2011.] <http://www.konzkm.cz/dokumenty.aspx>.

³⁹ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 15. ISBN 80-7254-474-8.

3.1 Uvádějící učitel

Přívlastkem uvádějící bývá obdařen pedagog, ke kterému je přidělen nastupující učitel. Učitelskému elévovi pomáhá, sleduje jeho růst a hodnotí pokroky. Období jakéhosi zaučování a uvádění do praxe trvá zpravidla jeden rok.⁴⁰

Z hlediska vztahu uvádějících učitelů nastupujícím absolventům je možno vymezit dva (krajní) typy. Jedni se na nové učitele těší, protože s nimi přichází na školu mládí, svěžest a nové nápady. Druzí je chápou jako velkou neznámou nebo jako někoho kdo školu nevytrhne, protože nemá dostatek zkušeností ani dost velkou výkonnost, ani schopnost převzít některé práce a funkce. Mezi oběma krajnostmi je škála variant. Začátečník se může na uvádějícího učitele dívat jako na kolegu, jemuž je možno se svěřit s eventuálními nesnázemi, může ho akceptovat jako svého nadřízeného pracovníka i jako poslední stéblo, jehož je možno se chytit. I na našich školách jsou učitelé (a učitelky), u kterých být na zácvičku je pro začátečníka ctí! Sledovat jeho hodiny je radost, jejich metodické postupy jsou pestré a efektivní, jejich výchovné i vzdělávací výsledky jsou mimořádné, jejich učitelský styl volá po napodobení, oblíbenost u žáků je záviděníhodná a lze je označit v pravém slova smyslu jako pedagogické tvůrce a umělce.⁴¹

Podlahová (2004) doporučuje, chápat instituci uvádějícího učitele jako vstřícný krok, jako ruku nabídnutou ke spolupráci, a nikoliv jako snahu kontrolovat začátečníkovy pedagogické výkony (i výkonnost) a omezovat jeho tvůrčí nápady. Jen při zaujetí pozitivního východiska k tomu, že jsem někomu přidělen, je možno navázat dialog, který obohatí obě strany.⁴²

Šimoník (1995) tvrdí, že začínající učitelé vyjadřují potřebu pomoci zkušenějších kolegů v takové formě, která by měla charakter nevnucované pomoci. To předpokládá určitou iniciativu a aktivitu ve směru od začínajícího učitele k uvádějícímu učiteli. Ten pak může reagovat na položený dotaz, žádost o radu či o pomoc nebo zasáhnout do situací, o kterých soudí, že jsou pro mladého kolegu neznámé a obtížně řešitelné.⁴³

⁴⁰ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 48. ISBN 80-7254-474-8.

⁴¹ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 49. ISBN 80-7254-474-8.

⁴² PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 49. ISBN 80-7254-474-8.

⁴³ ŠIMONÍK, O. *Začínající učitel*. dotisk 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita 1995. Spisy pedagogické fakulty MU, s. 56. ISBN 80-210-0944-6.

3.2 S čím může uvádějící učitel pomoci

Uvádějícím učitelem by měl být ustanoven člověk, který dokáže poskytnout začátečníkovi odbornou i psychickou oporu a omezí jeho profesní nejistotu na minimum.

3.2.1 Seznámení s provozem školy

Informace o materiálním zajištění výuky (vybavení audiovizuálními pomůckami, odborné učebny (taneční sál, učebna pro výuku hudební nauky), vybavení hudebními nástroji apod.), zvláštnosti vyplývající z typu školy – školní řád, režim, význam v obci, akce pro veřejnost, vedení nezbytné dokumentace a administrativy školy, zásady pro sestavování rozvrhu, povinnosti dozoru (šatny, chodby), organizační povinnosti při činnostech probíhajících mimo školu (zájezdy, koncerty, divadla).⁴⁴

3.2.2 Pomoc při přípravě a realizaci výuky

Sestavování tematických plánů a plánů práce předmětových komisí, zkušenosti s přípravou na vyučovací hodinu a s jejich realizací, existence a fungování kurikula, seznámení se standardy, osnovami, učebním plánem, odlišnostmi podle koncepce školy, podle zřizovatele, seznámení s výukovými materiály (pomůckami), pomoc při nejčastějších metodických a kázeňských problémech, analýza výsledků v hlavních předmětech a mezipředmětové vztahy (hlavní obor – hudební nauka, souborová hra), supervize začínajícího učitele, vedení sebereflexe, podpora kladného sebehodnocení začínajícího učitele, vytváření jeho pedagogických kompetencí.⁴⁵

3.2.3 Pomoc při rozvíjení vztahů s rodiči

Seznámení s formami kontaktu školy a rodiny (besedy s rodiči, dny otevřených dveří, konzultační hodiny pro rodiče, spolupráce s rodiči na mimoškolních akcích), práce s rodiči talentovaných dětí.⁴⁶

⁴⁴ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 51- 54. ISBN 80-7254-474-8.

⁴⁵ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 51- 54. ISBN 80-7254-474-8.

⁴⁶ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 51- 54. ISBN 80-7254-474-8.

3.2.4 Informace o ostatních okolnostech práce a provozu školy

Orientace ve veřejném, politickém a společenském životě obce, image školy, zvláštnosti lokálního prostředí školy a jeho vliv na kvalitu výsledků školy, ekonomické, finanční a provozní podmínky školy, její pozice na vzdělávacím trhu, orientace v možnostech dalšího vzdělávání učitelů, stanoviska vedení školy k profesnímu a kvalifikačnímu růstu učitelů, možnosti kariérního růstu.⁴⁷

3.3 Formy spolupráce začínajícího a uvádějícího učitele

- Vzájemné hospitace spojené s rozhovory pozorovaných hodin,
- pravidelné konzultace s předem určeným obsahovým zaměřením (příprava první schůzky s rodiči, notové materiály k výuce apod.),
- neformální kontakty s kolegy, diskuse o práci, učivu, žácích, metodách,
- společná účast na metodických akcích a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
- společné organizování akcí pro žáky, pro rodiče a veřejnost.⁴⁸

3.4 Možné metody práce uvádějícího učitele

Dle Prášilové (2006) je uvádění začínajících učitelů do praxe vlastně forma jejich dalšího vzdělávání, která může probíhat i přímo na pracovišti (tzn. „on the job“) při plnění běžných úkolů. Používané metody mají původ v komerční sféře, ale jsou tradičně úspěšně používány ve školské praxi. Metodu je třeba vybírat dle účelu, ke kterému bude použita.⁴⁹

- Instruktaž - dobře se využívá u jednodušších a dílčích pracovních postupů, ve škole jí lze využít např. při předvedení toho, jak se zpracovávají administrativní materiály, jak se zachází s didaktickou technikou a pomůckami, jak se aplikuje vyučovací metoda, při zvládnutí nového počítačového programu atd.⁵⁰

⁴⁷ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 51- 54. ISBN 80-7254-474-8.

⁴⁸ PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. s. 55- 56. ISBN 80-7254-474-8.

⁴⁹ PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. s. 125. ISBN 80-244-1415-5.

⁵⁰ PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. s. 125. ISBN 80-244-1415-5.

- Coaching (koučování), spočívá v dlouhodobějším instruování, vysvětlování a sdělování připomínek a periodické kontrole výkonu pracovníka. Jde nasměrování začínajícího učitele správným směrem s přihlédnutím k jeho vlastní individualitě. Koučem je uvádějící učitel, nebo více kolegů (každý za určitou oblast, odborný metodik či bezprostřední nadřízený).
- Mentoring se podobá coachingu, ale hlavní aktivitu zde přebírá školený. Volí si sám rádce, mentora - svůj osobní vzor.
- Counselling (konzultování) spočívá ve vzájemném informování a ovlivňování mezi pracovníky. Je to sice v personálním managementu jedna z nejnovějších metod formování pracovních schopností, ale ve školním prostředí metoda tradiční a obvyklá, která vyplývá ze spontánní potřeby pedagogických pracovníků „stále hovořit o své práci“ (což je zdrojem mnoha vtipů o učitelkách). Variantou je tzv. bálintovská skupina, kdy chce zaangažovaná skupina pedagogických pracovníků společným sdílením zkušeností přispět k vyřešení problému jednoho z nich.
- Asistování - začínající učitel je přidělen ke zkušenému pedagogovi a tak se učí žádoucími pedagogickým postupům přímo v hodině, nebo při jiných činnostech. Je to metoda dobře použitelná pro praxi studentů a mnohdy efektivnější než. tzv. náslech.
- Pověření úkolem - začínající učitel je pověřen konkrétním úkolem, ke kterému má potřebné kompetence a podmínky. Při plnění úkolu je sledován a posléze hodnocen. Úkolem může být např. získat kolegy pro spolupráci, navrhnout a vyřešit malý projekt atd.
- Rotace práce (cross training) je založena na principu pověřování prací v různých oblastech školního prostředí. Jejím důsledkem je větší flexibilita pracovníka a jeho komplexnější vnímání reality na pracovišti (suplování).
- Působení v roli lektora přímo v pedagogickém kolektivu. Je to možnost naučit se pracovat se „žáky“ jiného věku, nároků a přitom předat kolegům své poznatky a dovednosti (např. získané na vzdělávací akci nebo samostudiem nebo vyzkoušením v pedagogické praxi).
- Stínování (shadowing) je sledování běžné pracovní činnosti učitele a následné dotazování se na příčiny požitých postupů, což je výhodné pro jeho sebereflexi. Obohacování pracovních schopností pracovníků tak probíhá oboustranně. Při realizaci ve školním prostředí je stínování špatně realizovatelné z organizačních důvodů.⁵¹

⁵¹ PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. s. 120. ISBN 80-244-1415-5.

- Hospitace - pokud se týká studijních účelů, je hospitace nástrojem rozvoje profesních kompetencí jak budoucích učitelů, tak při nástupu učitele do praxe (uvádění učitele), a rovněž i při prohlubování profesní dovednosti. Hospitace je i nástrojem poznání. Učiteli, ať je na pozici hospitujícího či hospitovaného, slouží jako východisko k sebehodnocení. Je také zdrojem informací pro zjišťování příčin a zákonitostí jevů probíhajících v rámci výuky.⁵²

Vzájemná hospitace, tzn. poznávání práce kolegů, jsou nezbytným předpokladem pro spolupráci učitelů a jejich koordinovaný postup při tvorbě kurikula školy (školního vzdělávacího programu), při realizaci školních projektů i dílčích kurikul v rámci integrované a tematické výuky aj. Přitom jsou tou nejméně náročnou formou dalšího vzdělávání. Hospitaci lze použít i jako nástroj kontroly práce učitele, práce žáků i kvality výukového procesu ve vzájemné interakci učitele a žáka, kdy učitel má řídicí roli a odpovědnost.⁵³

Pokud však hospitace ve škole tradičně provádí pouze ředitel či jeho zástupce tedy ti, kteří mají v rukou určité nástroje moci, může to učitele svádět k tomu, aby neprojevoval vlastní slabiny, ale spíše se snažit předvádět to dobré, čeho je schopen. Ani hospitace tak mnohdy nemusejí mít na učitelův růst významnější vliv.⁵⁴

Začínající učitelé potřebují pomoc ochotných a zkušenějších kolegů, míra jejich pomoci je však závislá na potřebách začínajícího učitele. *„Vidíme-li neznalost, je třeba mladého učitele poučit, dát mu radu, vidíme-li nejistotu, pochybnosti, je třeba mladého učitele povzbudit. Vidíme-li dobrý výkon, je třeba mladého učitele pochválit ... Některým stačí, když jim pomůžeme „odstartovat“, dát jim šanci, vytvořit podmínky, dát jim důvěru ... jiní viditelně potřebují pomoc.“*⁵⁵

V následující kapitole uvádím sdělení z výzkumných šetření odborníků zabývajících se kvalitou profesní přípravy učitelů na pedagogických školách. Od těchto výzkumů lze odvodit také potřeby učitelů uměleckých předmětů na základních uměleckých školách a také případná řešení.

⁵² PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. s. 120. ISBN 80-244-1415-5.

⁵³ PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006., s. 125. ISBN 80-244-1415-5.

⁵⁴ POL. M. *Škola v proměnách*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2009. s. 69. ISBN 978-80-210-4499-9.

⁵⁵ ŠIMONÍK, O. *Začínající učitel: některé pedagogické problémy začínajících učitelů*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1994. s. 21. ISBN 80-210-0944-6.

4 Kvalita přípravy učitelů - výzkumná sdělení

Pedagogičtí teoretici, politici, veřejnost se shodují v tom, že způsob a kvalita přípravy učitelů ovlivňuje do značné míry i kvalitu školní výuky a ve svých důsledcích i rozvoj národní vzdělanosti. Ve všech zemích se tudíž věnuje problematice přípravného vzdělávání učitelů zvýšená pozornost.⁵⁶

Během posledních let však zaznívají kritické hlasy ke stavu přípravného vzdělávání z několika zdrojů. Jednak od vzdělavatelů budoucích učitelů, především na pedagogických fakultách; jednak od autorů výzkumů zaměřených na učitele; konečně od učitelů samotných, kteří konfrontují své profesní potřeby s tím, jak je pro výkon profese (ne)připravilo studium na fakultách.⁵⁷

4.1 Slabé stránky přípravného vzdělávání učitelů - shrnutí hlavních produktů kritiky

Pokud bychom shrnuli hlavní produkty kritiky, dospěli bychom k závěrům:

Výběr uchazečů o studium učitelství - zaměřením na faktické znalosti případně na znalosti pojmů se fakulty připravují o řadu pedagogických talentovaných jedinců, kterým charakter přijímacích zkoušek nedovoluje projevit i jiné kvality než vědomosti. Charakter a obsah přípravy učitelů - je zaměřeno na tradiční disciplíny pedagogické a psychologické teorie, jejichž téma a problémy nejsou přímo vázány na praktické potřeby učitelské praxe. Pedagogická praxe vykonávaná studenty jako součást profesní přípravy je nejen celkově krátká z hlediska času, ale také omezená co do obsahu jak zjistil Klapal (2000). Studenti sice splní požadovaný počet náslechnů, výstupů a rozborů, avšak s reálnými činnostmi učitele ve škole mimo vyučovací hodiny se neseznámí např. suplování, rozhovory s rodiči. Společensky nejvýznamnějším zjištěním srovnávací profesiografie středoevropského učitele je potvrzení závažné nedostatečnosti dosavadní vysokoškolské přípravy učitelů.⁵⁸

⁵⁶ PRŮCHA, J. *Učitel: současné poznatky o profesi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 98. ISBN 80-7178-621-7.

⁵⁷ PRŮCHA, J. *Učitel: současné poznatky o profesi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. s. 99 - 100. ISBN 80-7178-621-7.

⁵⁸ BLÍŽOVSKÝ, B. KUČEROVÁ, S. KURELOVÁ, M. a kol. *Středoevropský učitel na počátku 21. století*. 1. vyd. Brno : Konvoj, 2000. s. 201- 202. ISBN 80-85615-95-9.

Výzkum potvrzuje zejména:

- Nedostatečný profesní výcvik i absenci nezbytných pedagogických zkušeností; přiznává „malá učitelská způsobilost“ je u většiny absolventů více méně formální,
- nedostatečnou způsobilost vychovávat ve školní výuce i mimo ní, slabé teoreticko-praktické osvojení základu pedagogického umění výchovy osobnostní i sociální, zejména v dominantní sféře hodnotových orientací, nezvládnutí přibývajících výchovných problémů zvyšuje strach z nástupu do praxe; nekázeň i agresivita rostoucí části dorůstající generace je zdrojem nových závažných obav i rizik učitelské profese.

Respondenti kritizují převahu teoretické přípravy nad praktickými cvičeními. Postrádají seminární formy s diskusemi. V pedagogické praxi a didaktice převažuje u nich pocit nepřipravenosti. Autoři studie přípravy na učitelské povolání závěrem uvádějí, že jejich zjištění koresponduje se závěry výzkumného šetření, které provedl O. Šimoník v letech 1990 až 1992.⁵⁹

Pokud bychom výše uvedená získaná fakta srovnávali se studenty a absolventy konzervatoře zjistíme, že jsou více méně totožné.

4.2 Odborníci nabízejí řešení

Asistovaný počátek pedagogického působení elévů učitelské profese u nás by mohl napodobit zajímavé zkušenosti ze zahraničí. Je to možnost zřízení středisek asistovaného uvádění do učitelské profese. Po vzoru zahraničních seminárních škol by první rok učitelského působení po státní zkoušce absolvent zůstal ještě studentem pedagogické fakulty a právě ve fakultní škole by byl zkušeným učitelem mentorem uváděn do vyučovací praxe.⁶⁰

⁵⁹ BLÍŽOVSKÝ, B. KUČEROVÁ, S. KURELOVÁ, M. a kol. *Středoevropský učitel na počátku 21. století*. 1. vyd. Brno : Konvoj 2000. s. 201- 202. ISBN 80-85615-95-9.

⁶⁰ Metodický portál RVP [Online]. 11.3.2010 [Citace: 25. únor 2011]. <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/UU/6169/FAKULTNI-SKOLY.html>

Úvazek by nepřekročil 5 – 6 hodin týdně, hodiny by byly hojně hospitovány mentorem i kolegy začínajícími učiteli, následně by byly hodiny analyzovány za použití monitorovací techniky, pravidelně by byla vyhodnocována zpětná vazba elévova působení. Byly by zde poskytované vzorové hodiny a ukázky metodologických inovací, mohla by probíhat doplňující teoretická výuka. Na závěr by proběhla státní atestační zkouška s praktickou částí, realizovanou opět ve fakultní škole.⁶¹

V podstatě je totiž velmi podivné to, co dnes běžně praktikujeme - zkoušet pedagogické dovednosti adepta učitelské profese u státních zkoušek teoreticky. Nehledě na to že bychom našli případy, kdy mezi examinátory je vysokoškolský učitel, který nemá s vyučováním v základní či střední škole ani minimální zkušenosti.⁶²

4.3 Možné řešení i pro učitele základních uměleckých škol

Konzervatořím se nabízí možnost využít efektivní metody mentorství a s ním spojené funkce mentora, zkušeného pedagoga základní umělecké školy. Mentor je osoba uvádějící do znalosti oboru prostřednictvím vedení v reálných situacích, provádějící supervizi. Dobrý mentor musí být pro svého „chráněnce“ snadno dostupný, mít pro něj čas, nesmí svou pomoc vázat na osobní sympatie a usilovat o přílišné napojení nováčků na sebe, nesmí se snažit vytvořit novou kopii sebe sama (občas výměna osob), nechat se zneužít pro protekci. Ve školním prostředí se mluví o uvádějícím učiteli.⁶³

Mentorství může být dobře uplatnitelné pro studenty pátého a šestého ročníku konzervatoře, kteří v rámci pedagogického minima mohou absolvovat praxi v základní umělecké škole. Zatím tato praxe, jak jsem již uvedl v předcházejících kapitolách, probíhá více méně formálně. Aby byla praxe efektivní a studentům přinesla skutečný prospěch, je třeba upravit celkové podmínky, náplň a hlavně délku praxe.

⁶¹ Metodický portál RVP [Online]. 11.3.2010 [Citace: 25. únor 2011].
<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/UU/6169/FAKULTNI-SKOLY.html>

⁶² Metodický portál RVP [Online]. 11.3.2010 [Citace: 25. únor 2011].
<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/UU/6169/FAKULTNI-SKOLY.html>

⁶³ PRŮCHA, J. WALTEROVÁ, E. MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 2. vyd. Praha : Portál, 1998. s. 128. ISBN 80-7178-252-1.

Tyto změny by mohly být promítnuty do ŠVP, kde má každá škola prostor ke změnám např. rozšířením teorie z oblasti pedagogiky, didaktiky, metodiky a zejména administrativních činností, které jsou v konzervatoři vyučovány pouze okrajově. Také by měla být formulována kritéria ověřování znalostí a dovedností získaných na praxi.

Do funkce mentora by měli být vybíráni schopní a zkušení učitele a za tuto činnost by měli být adekvátně odměňováni. O kvalitě učitelů na základních uměleckých školách v regionu, kde konzervatoř působí má obvykle konzervatoř (ředitel i pedagogové uměleckých předmětů) přehled, tedy jsou i schopni z navržených pedagogů vybrat ty nejvhodnější. Ředitelé základních uměleckých škol by měli mít možnost své pedagogy na funkce mentorů navrhnout. Výhodou pro základní umělecké školy by byla možnost vybrat si z praktikantů budoucí učitele pro svou školu.

5 Shrnutí teoretické části, která navazuje na praktickou část

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola je zaměřena na učitele, učitelskou profesi a kvalifikaci, kterou musí student získat, aby se mohl stát učitelem. Samotná kvalifikace však nestačí, je třeba také, určité předpoklady, jako je osobnostní způsobilost, sociální zralost, odolnost proti zátěži, pedagogická tvořivost. V životě učitele také hrají roli profesní a životní dráhy, které ovlivňují jeho profesní zralost.

Druhá kapitola je zaměřena na učitele uměleckých odborných předmětů v základních uměleckých školách, středních odborných učilištích a v konzervatoři, kteří stejně jako učitelé v základních školách musí získat odbornou kvalifikaci. Odbornou způsobilost učitelů v základní umělecké škole stanovuje stejně jako pro učitele základní školy Školský zákon 561/2004 Sb., v platném znění. Odbornou způsobilost předchází studijní předpoklady jedince pro studium v konzervatoři, ověřované talentovou zkouškou, které jsou při přijímacím řízení prioritou (talent, hudební sluch smysl pro rytmus, přehled o všeobecné hudební nauce, které si přináší ze studia v základní umělecké škole). Důležité jsou také předpoklady a kompetence pro povolání učitel uměleckých předmětů, které student získává v průběhu studia konkrétně v 5. a 6. ročníku v rámci pedagogického minima. Dále se podrobněji věnuji profesní a životní dráze učitele hudby, která je ve všech kriteriích specifická, ať se jedná o motivaci ke studiu učitelství nebo profesní start učitele v základní umělecké škole. Ten může nastat bezprostředně po absolvování konzervatoře, ale i v pokročilejším věku, kdy již výkonný umělec chce ukončit uměleckou dráhu a věnovat se pedagogické činnosti.

Třetí kapitola je již konkrétně zaměřena na uvádění učitelů hudby do praxe a konkrétní možnosti uvádějícího učitele jak začátečnickovi pomoci (seznámení s provozem školy a jejími zvláštnostmi, pomoc při přípravě a realizaci výuky, rozvíjení vztahu s rodiči a informacích o ostatních okolnostech práce a provozu školy). V krátkosti zmiňuji oblasti spolupráce začínajícího a uvádějícího učitele a obsáhleji rozpracovávám metody práce uvádějícího učitele v různých podobách, které je třeba modifikovat dle účelu, ke kterému budou použity. Konkrétněji se věnuji hospitacím a mentorství, které jsou dobře použitelné pro učitele v základních uměleckých školách.

Ve čtvrté kapitole teoretické části jsou uvedeny poznatky odborníků získané z dosavadních výzkumů týkajících se vzdělávání učitelů včetně jejich navrhovaných řešení. Závěrem čtvrté kapitoly jsou uvedena možná řešení pro studenty konzervatoří směřující ke zlepšení jejich připravenosti pro povolání učitele uměleckých předmětů v základních uměleckých školách

V teoretické části jsou shromážděny relevantní názory a poznatky odborníků zaměřené na problematiku uvádění učitelů do praxe obecně a dále jsou specifikovány na začínající učitele uměleckých předmětů specializovaných na výuku hudebních oborů v základních uměleckých školách.

Zaměřil jsem se na vlivy, které na začínajícího učitele hudby působí z jeho předcházející profesní přípravy v konzervatoři, vnitřního prostředí a okolí školy, která jej na budoucí povolání učitele připravuje, a následně jsem tyto vlivy promítl do procesu začínajícího učitele.

V následující praktické části je ověřováno, jak se teoretická tvrzení promítají do praxe začínajících učitelů uměleckých předmětů zaměřených na výuku hudebních oborů, jaké kompetence získávají studenti konzervatoře a jak jim získané kompetence usnadňují vstup do pedagogické praxe.

Konzervatoř P. J. Vejvanovského v Kroměříži má dle vyjádření ředitele záměr, do připravovaného ŠVP zahrnout prohloubení profesní přípravy studentů 5. a 6. ročníku, zaměřené na pedagogické minimum. Soukromá základní umělecká škola D-MUSIC Kroměříž je jedním ze zájemců o praktickou přípravu studentů konzervatoře. Základem pro realizaci tohoto záměru je zjistit potřeby začínajících učitelů uměleckých předmětů zaměřených na výuku hudebních oborů a porovnat je s potřebami studentů konzervatoře. Následně pak zjištěné údaje vzájemně porovnat a navrhnout opatření, která by pomohla začínajícím učitelům lépe zvládnout vstup do učitelské profese.

PRAKTICKÁ ČÁST

Teoretický vstup do praktické části – zhodnocení aktuálního stavu řešené problematiky

Uvádění začínajících učitelů do pedagogické praxe je téma, kterým se naše školství v různých obměnách zabývá již několik let. Odborná pojednání a výzkumy dokazují, o jak žhavé téma se jedná, i když stále zůstává převážně v teoretických dimenzích. Také bakalářská práce Davida Černíka obhájená v roce 2010 na Univerzitě Palackého v Olomouci se zabývá tématem uvádění začínajících učitelů do praxe. Předmětem práce byl identický výzkum, který provedl v roce 1990-1992 Šimoník. Černík se ve své práci zaměřil především na roli uvádějícího učitele v tomto procesu a na některé nástupní podmínky, které mohou mít zásadní vliv na sociální a pracovní adaptaci. Výsledky jeho výzkumu, které porovnával, s výsledky Šimoníka vypovídají o skutečnosti, že se podmínky v mnoha oblastech uvádění učitelů do praxe vzhledem k uplynulému času nezměnily. Výzkumné šetření prokázalo, že přidělení uvádějícího učitele nepovažují začínající učitelé za efektivní oporu v začátcích pedagogické praxe, dokonce 78,9 % začínajících učitelů hledá a nachází pomoc jinde. Černík proto pokládá otázku: Je tedy uvádění jen uměle udržovaným přežitkem? Nebo je příprava budoucích učitelů natolik dostatečná, že žádnou pomoc nepotřebují? Patrně ani jedna z úvah nevyjadřuje skutečný stav. Učitelé mají mnoho nástupních problémů a obtíží a právě uvádějící učitel by mohl a měl být tím, od koho se mohou leccos naučit. Ředitelé škol si jsou vědomi výhody mít kvalitního uvádějícího učitele.⁶⁴

Ředitel Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži vidí jednu z cest v zavedení dostatečně dlouhé povinné praxe pro studenty 5. a 6. ročníku v rámci pedagogického minima na vybraných základních uměleckých školách.⁶⁵

⁶⁴ ČERNÍK, D. *Uvádění začínajících učitelů do praxe* [Online] 31. březen 2010 [Citace: 25. únor 2011]. <http://theses.cz/id/wpvssx/102257-709407730.pdf>.

⁶⁵ Interview s ředitelem Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži, příloha č.

Zatímco se Černík zaměřil na roli uvádějícího učitele v procesu uvádění začínajících učitelů do praxe včetně nástupních podmínek obecně ve školách, já jsem svou práci zaměřil konkrétně na uvádění začínajících učitelů do praxe v základní umělecké škole a studenty konzervatoře (budoucí pedagogy v základních uměleckých školách), kvalitu a šíři kompetencí, které získávají v rámci pedagogického minima.

Ze svých zkušeností vedoucího pobočky a uvádějícího učitele vím, že v základní umělecké škole tato funkce existuje, začínajícím učitelům je nabízena pomoc, kterou využívají až v případě, že si neví rady. V současné době také konzervatoře pracují na RVP, čímž vzniká příležitost zařadit do výuky oblasti, které by začínajícím učitelům v základních uměleckých školách pomohly zvládnout úskalí, která na ně v začátcích čekají. Zásadní však je zjistit potřeby studentů, a podle nich nastavit podmínky povinné praxe v základní umělecké škole.

6 Volba metodologie průzkumu

Výzkumná metoda je všeobecný název pro proceduru, kterou se provádí výzkum. Nejčastěji používané metody jsou pozorování, škálování, dotazníková metoda a řízený rozhovor. Volba metody a nástroje průzkumu je přímo podmíněna cílem práce. Je třeba zvážit organizační a technické podmínky průzkumu a stanovit kritéria. Pro volby metody je rozhodující validita výzkumného nástroje (tedy jeho schopnost zjistit to, co nástroj zjistit má) a reliabilita nástroje – tedy jeho přesnost a spolehlivost.⁶⁶

Naše práce je zaměřena na hledání a přítomnost jevů. Nehledáme relace ani kauzality, z toho důvodu bude praktická část nazývána průzkumem. Na začátku průzkumu jsme stanovili cíl průzkumného šetření, a jaký problém budeme řešit. Zformulovali jsme výzkumné položky, pomocí kterých budeme zjišťovat potřeby studentů 5. a 6. ročníku Konzervatoře P. J. Vejvanovského Kroměříž, v oblasti povinné praxe v Soukromé základní umělecké škole D-MUSIC s.r.o. Kroměříž.

6.1 Výzkumné metody – charakteristika metody sběru dat

K zjištění stanoveného cíle průzkumu jsem zvolil dotazníkovou metodu, neboť nejlépe vyhovuje organizačním i technickým podmínkám.

Dotazník je velmi frekventovanou metodou získávání dat v pedagogickém výzkumu. Gavora (2000) vymezuje dotazník jako „způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí“. Umožňuje získání údajů od velkého množství respondentů v poměrně krátké době, respondenti jsou anonymní.⁶⁷

První dotazník byl určen studentům 5. a 6. ročníku Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži. Druhý dotazník byl určen učitelům Soukromé základní umělecké školy D-MUSIC s.r.o. Kroměříž.

⁶⁶ ZACHARIÁŠOVÁ, M. a kol. *Jak psát absolventskou práci*. Čelákovice : VOŠ Mills, s.r.o. 2011. [Online]. www.mills.cz/assets/temata-AP/METODIKA-K-AP.pdf.

⁶⁷ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s. 2007. s. 163. ISBN 978-80-247-1369-4.

Oba dotazníky byly strukturovány do tří oddílů. První oddíl byl zaměřen na všeobecné údaje o respondentovi, druhý oddíl dotazníku na obsah výuky a povinnou praxi studentů 5. a 6. ročníku konzervatoře a třetí oddíl dotazníku poskytuje demografické údaje respondenta. Dotazník pro učitele byl strukturován tak, aby refleктоval otázky z dotazníku pro studenty.

Odpovědi respondentů byly vzájemně porovnány a následně navrženy oblasti, na které je třeba zaměřit povinnou pedagogickou praxi studentů 5. a 6. ročníku Konzervatoře P. J. Vejvanovského Kroměříži v ZUŠ D-MUSIC s.r.o. Kroměříž.

V dotazníku byla použita kombinace položek uzavřených, kdy si respondent vybere odpověď, která odpovídá jeho názoru a otázky otevřené, které umožňovaly sdělit vlastní názor k dané problematice.⁶⁸

6.1.1 Výzkumné položky dotazníku

Místo termínu položka se často používá termín otázka. Označení položka je obecnější, protože některé položky nemusí mít formu otázky, nýbrž např. formu příkazu (např. „Vyberte tvrzení, se kterým souhlasíte“). Položky dotazníku lze třídit podle různých kritérií, z nichž nejčastěji se uvádějí: cíl, pro který je položka určena, forma požadované odpovědi a obsah, který položka zjišťuje. Z hlediska cíle, pro který je položka určena lze rozlišovat položky obsahové (výsledkové) a položky funkcionální. Obsahové položky zjišťují údaje, které jsou nutné pro splnění výzkumného záměru, funkcionální položky mají optimalizovat průběh dotazování. Mezi funkcionální položky řadíme tzv. kontaktní položky (slouží k vytvoření náležitého kontaktu mezi respondentem a výzkumníkem), položky funkcionálně psychologické (slouží k odstranění nežádoucího napětí u respondenta), filtrační (užívají se při zkoumání problémů, které se netýkají celého souboru zkoumaných jedinců) a kontrolní (mají za úkol prověřit věrohodnost zjišťovaných údajů).⁶⁹

Studiem literatury vztahující se k tématu a prací na teoretické části jsme narazili na problém: „Jaké kompetence získávají studenti 5. a 6. ročníku v Konzervatoři P. J. Vejvanovského Kroměříži, usnadňující jim vstup do pedagogické praxe?“

⁶⁸ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, . as. 2007. s. 165-166. ISBN 978-80-247-1369-4.

⁶⁹ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, . as. 2007. s. 164. ISBN 978-80-247-1369-4.

Hlavní výzkumná (průzkumná) položka dotazníku

Jaké kompetence získávají studenti 5. a 6. ročníku ze studia v Konzervatoři P. J. Vejvanovského Kroměříži, usnadňující jim vstup do pedagogické praxe?

Ke stanovenému výzkumnému problému (hlavní výzkumná otázka) byly formulovány uzavřené a otevřené položky, aby se respondenti měli možnost vyjádřit k některým otázkám sami.

Dílní průzkumné položky dotazníku:

- Je součástí výuky komunikace s žáky?
- Je součástí výuky komunikace s rodiči?
- Je součástí výuky příprava na vyučovací hodinu?
- Je součástí výuky vedení pedagogické dokumentace?
- Je v konzervatoři zavedena povinná praxe?

6.2 Cíl průzkumu

Cílem průzkumu je ověřit jak se teoretická tvrzení promítají do praxe začínajících učitelů uměleckých předmětů zaměřených na výuku hudebních oborů v Soukromé základní umělecké škole D-MUSIC s.r.o. Kroměříž a jaké pedagogické kompetence získávají studenti v konzervatoři, usnadňující jim vstup do pedagogické praxe v základních uměleckých školách.

Výstupem práce je deskriptivně popsat a pojmenovat potřeby učitelů uměleckých předmětů zaměřených na výuku hudebních oborů v Soukromé ZUŠ D-MUSIC s.r.o. Kroměříž, porovnat je s potřebami studentů konzervatoře a navrhnout opatření, která by pomohla začínajícím učitelům lépe zvládnout vstup do učitelské praxe.

6.2.1 Struktura průzkumného vzorku a jeho výběr

Aby byl vzorek respondentů objektivní, volili jsme formu záměrného (kvótního) výběru. Tento výběr je jeden z mnoha a značí jistou objektivitu výběru, neboť zde o výběru jistého prvku nerozhoduje náhoda, ale úsudek výzkumníka, který řeší určitý konkrétní problém.⁷⁰

V záměrném výběru byli vybráni studenti Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži, neboť tato škola působí v stejném regionu jako Soukromá základní umělecká škola D-MUSIC s.r.o. Kroměříž, a v případě nabídky ze strany konzervatoře je schopna poskytnout kvalifikované pedagogy k realizaci povinné praxe studentů v základní umělecké škole. Z možných způsobů záměrného výběru byl zvolen kvótní výběr, neboť byl zacílen na konkrétní skupinu, které se průzkum týká. V tomto případě na studenty 5. a 6. ročníku konzervatoře, neboť oni v rámci pedagogického minima se mohou mimo teoretické části studia v konzervatoři, zúčastnit i dobrovolné praxe v základních uměleckých školách.

Z celkového počtu 192 studentů Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži bylo vybráno 27 studentů 5. ročníku a 29 studentů 6. ročníku.

6.2.2 Předvýzkum

Struktura dotazníku byla vyzkoušena v předvýzkumu na pilotním vzorku 5 studentů a 5 učitelů, kde bylo zjištěno, že položky č. 12. a 13. nebyly dobře formulovány a respondenti zcela nepochopili způsob vyplnění. Z tohoto důvodu bylo k těmto otázkám doplněno vysvětlení, aby nedocházelo k nepochopení významu položky. V průběhu předvýzkumu byla také sledována doba, potřebná k vyplnění dotazníku, která musela být stanovena přiměřeně. Bylo zjištěno, že k vyplnění jedné položky respondent potřeboval 1 minutu. Původně dotazník obsahovat 30 otázek, ale vzhledem k nepřiměřeně dlouhé době potřebné k vyplnění dotazníku, byly položky znovu přepracovány tak, aby dotazník nezměnil strukturu a vyhověl časovému limitu 20 minut.

⁷⁰ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s. 2007. s. 22. ISBN 978-80-247-1369-4.

6.2.3 Průběh průzkumu

Průzkum i jeho průběh byl oficiálně povolen na základě písemné žádosti ředitelem Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži.

V den konání průzkumu bylo přítomno 24 studentů 5. ročníku a 25 studentů 6. ročníku konzervatoře.

Dotazníky byly studentům administrovány prostřednictvím instruovaného pedagoga ve vyučovací hodině, kde jim zároveň byl dle předvýzkumu poskytnut čas 20 minut na jeho vyplnění. Dotazníky byly odevzdány po ukončení vyučovací hodiny vhozením do zalepené krabice v učebně a následně předány k vyhodnocení.

Průzkum v Soukromé základní umělecké škole D-MUSIC s.r.o. Kroměříž povolil ředitel školy na základě písemné žádosti. Učitelům byly dotazníky administrovány osobně. Na vyplnění byla poskytnuta doba 5 pracovních dnů. Učitelé měli možnost vyplněné dotazníky vhodit do schránky důvěry umístěné na chodbě školy, kde byly vyzvednuty zástupkyní ředitele školy a předány k vyhodnocení. Učitelům bylo administrováno 27 dotazníků, vyplněných bylo odevzdáno 25 dotazníků.

7 Vyhodnocení průzkumu

Tato část bakalářské práce je doplněním praktické části. Jejím obsahem jsou výsledky průzkumu, vyhodnocení a navrnutí opatření, která by pomohla začínajícím učitelům lépe zvládnout vstup do učitelské praxe. Vzhledem k přehlednosti vyhodnocených dotazníků budou použity zkratky: základní umělecká škola (dále jen ZUŠ), konzervatoř P. J. Vejvanovského (dále jen konzervatoř), učitelé soukromé základní umělecké školy D-MUSIC s.r.o (dále jen učitelé).

Oddíl dotazníku č. 1 - Všeobecné údaje

Položka č. 1 : pro studenty - Který ročník v konzervatoři studujete?

pro učitele - Uveďte délku Vaší pedagogické praxe?

U položky č. 1 byla zjišťována návratnost administrovaných dotazníků vzhledem k celkovému počtu administrovaných dotazníků, zvláště u studentů 5. a 6. ročníku konzervatoře a učitelů, čímž byl zajištěn zájem respondentů o dotazníkový průzkum. Také byly zjišťovány počty učitelů s praxí 1 až 5 let a počty učitelů s délkou pedagogické praxe 6 a více let.

Tabulka č. 1 : oddíl č. 1 Návratnost administrovaných dotazníků

Studenti: Který ročník na konzervatoři studujete?	Celkový počet respondentů, kteří dotazník obdrželi	Návratnost dotazníků, kteří dotazník odevzdali			
		student 5. roč.	%	Student 6. roč	%
a) 5. ročník	27	24	88,88 %		
b) 6. ročník	29			25	86,20 %
Celkem	56	24	88,88 %	25	86,20 %
Učitelé: Uveďte délku Vaší pedagogické praxe?	Celkový počet respondentů, kteří dotazník obdrželi	Návratnost dotazníků, kteří dotazník odevzdali			
		učitelé 1 - 5 let	%	Učitelé 6 a více let	%
a) 1 až 5 let	9	9	100 %		
b) 6 a více let	18			16	88,88 %
Celkem	27	9	100 %	16	88,88 %

Studentům 5. a 6. ročníku konzervatoře bylo administrováno celkem 56 dotazníků.

Studentům 5. ročníku bylo administrováno celkem 27 dotazníků, vráceno bylo 24 vyplněných dotazníků, což je celková návratnost 88,88 %.

Studentům 6. ročníku bylo administrováno celkem 29 dotazníků, vyplněno a vráceno bylo 25 dotazníků, což znamená celkovou návratnost 86,20 %.

Učitelům bylo administrováno celkem 27 dotazníků. Z celkového počtu administrovaných dotazníků se vrátilo 25 vyplněných. Z celkového počtu odevzdaných dotazníků 9 učitelů vyznačilo délku praxe 1 až 5 let a 16 učitelů označilo délku praxe 6 a více let. Návratnost dotazníků od učitelů s praxí 1 až 5 let byla 100 % a návratnost dotazníků od učitelů s praxí 6 a více let byla 88,88 %.

Odpověď na položku č. 1 : oddíl č. 1

Bylo zjištěno, že zájem o dotazníkový průzkum byl vysoký, když učitelé projevili 92,59 % účast a studenti se zúčastnili 87,50 %. Ve vyhodnocování dalších položek je vycházeno z počtu skutečně odevzdaných dotazníků u jednotlivých skupin respondentů, které jsou považovány za hodnotu 100 %.

Studenti 5. ročníku – 24 respondentů.

Studenti 6. ročníku – 25 respondentů.

Učitelé s praxí 1 až 5 let – 9 respondentů.

Učitelé s praxí 6 a více let – 16 respondentů.

Položka č. 2 : oddíl č. 1 pro studenty a učitele - Co Vás vedlo k rozhodnutí studovat v konzervatoři?

Tabulka č. 2 : oddíl č. 1 Motivace studentů a učitelů ke studiu v konzervatoři.

Studenti: Co Vás vedlo k rozhodnutí studovat na konzervatoři?	student 5. roč	%	Student 6. roč.	%
a) Bylo to mé přání.	24	100 %	25	100 %
b) Bylo to přání rodičů.	10	41,66 %	5	20 %
c) Studium doporučil učitel na ZUŠ.	10	41,66 %	12	48 %
d) Nevím.	0	0	0	0
Učitelé: Co Vás vedlo k rozhodnutí studovat na konzervatoři?	učitelé 1 - 5 let	%	Učitelé 6 a více let	%
a) Bylo to mé přání.	6	66,66 %	10	62,5 %
b) Bylo to přání rodičů.	1	11,11 %	2	12,5 %
c) Studium doporučil učitel na ZUŠ.	2	22,22 %	4	25 %
d) Nevím.	0	0	0	0

Všichni studenti 5. a 6. ročníku konzervatoře (100 %) shodně uvedli, že bylo jejich přáním studovat v konzervatoři. Někteří studenti označili více možností. Další odpovědi se mírně liší, 41,66 % studentů 5. ročníku ještě uvádí, že to bylo přání rodičů, tuto možnost označilo 20 % studentů 6. ročníku. Možnost c) studium doporučil učitel na ZUŠ, označilo 48 % studentů 6. ročníku a 41,66 % studentů 5. ročníku. Nikdo z respondentů nezvolil možnost d) nevím.

Učitelé volili pouze jednu z možností. Nejvíce učitelů s praxí 1 až 5 let uvedlo, že bylo jejich přáním studovat v konzervatoři (66,66 %), 11,11 % učitelů označilo možnost b) bylo to přání rodičů, 22,22 % učitelů označilo možnost c), že jim studium doporučil učitel na ZUŠ.

Většina učitelů (62,5 %) s praxí 6 a více let uvedlo, že bylo jejich přáním studovat v konzervatoři, 12,5 % označilo možnost b) bylo to přání rodičů, 25 % učitelů vybralo možnost c) studium doporučil učitel na ZUŠ. Nikdo z respondentů nevybral možnost d).

Odpověď na položku č. 2 : oddíl č. 1

Ze získaných odpovědí respondentů bylo zjištěno, že většina studentů i učitelů studuje v konzervatoři z vlastního zájmu, ale v rozhodování některých z nich také hraje roli přání rodičů a doporučení učitele základní umělecké školy.

Položka č. 3 : oddíl č. 1 pro studenty a učitele - Věděl (a) jste, již v prvním ročníku v konzervatoři, že chcete být ...

Tabulka č. 3 : oddíl č. 1 Cíl budoucího uplatnění v 1. ročníku studia v konzervatoři.

Studenti: Věděl (a) jste již v prvním ročníku v konzervatoři, že chcete být...	student 5. roč	%	Student 6. roč	%
a) Učitel v ZUŠ	7	29,16 %	7	28 %
b) Profesionální hráč	12	50 %	11	44 %
c) Nevěděl	5	20,83 %	7	28 %
Učitelé: Věděl (a) jste již v prvním ročníku v konzervatoři, že chcete být...	učitelé 1 - 5 let	%	Učitelé 6 a více let	%
a) Učitel v ZUŠ	2	22,22 %	7	43,75 %
b) Profesionální hráč	5	55,55 %	7	43,75 %
c) Nevěděl	2	22,22 %	2	12,5 %

Z celkového počtu 24 studentů 5. ročníku uvedlo 7 respondentů (29,16 %), že jejich cílem v prvním ročníku studia bylo stát se učitelem v ZUŠ. 12 studentů (50 %) uvedlo cíl svého budoucího uplatnění profesionální hráč. 5 studentů (20,83 %) nebylo rozhodnuto v prvním ročníku studia o svém budoucím povolání.

Z celkového počtu 25 studentů 6. ročníku uvedlo 7 studentů (28 %) za svůj cíl budoucího uplatnění učitele v ZUŠ. 11 studentů (44 %) uvedlo variantu b) kariéru profesionálního hráče a 7 studentů (28 %) v prvním ročníku studia není rozhodnuto pro své budoucí povolání.

Z celkového počtu 9 učitelů s praxí 1 až 5 let uvedli 2 učitelé (22,22 %), že jejich cílem v prvním ročníku studia bylo stát se učitelem v ZUŠ. 5 učitelů (55,55 %) uvedlo cíl svého budoucího uplatnění profesionální hráč. 2 učitelé (22,22 %) nebyli rozhodnuti v prvním ročníku studia o svém budoucím povolání.

Z celkového počtu 16 učitelů s praxí 6 a více let uvedlo 7 učitelů (43,75 %), že jejich cílem v prvním ročníku studia bylo stát se učitelem v ZUŠ. 7 učitelů (43,75 %) uvedlo cíl svého budoucího uplatnění profesionální hráč. 2 učitelé (12,5 %) nebyli rozhodnuti v prvním ročníku studia o svém budoucím povolání.

Odpověď na položku č. 3 : oddíl č. 1

Ze získaných odpovědí bylo zjištěno, že velká část studentů vidí své uplatnění jako profesionální hráč, což potvrzuje hlavní cíl vzdělávání v konzervatoři. Pro některé studenty však bylo cílem od prvního ročníku stát se učitelem v základní umělecké škole. Ti, kteří vybrali odpověď c), nebyli ještě rozhodnuti o svém budoucím povolání, nechávají své rozhodnutí až na další průběh svého studia, kde mohou volit studium na vysoké škole, nebo některou z uvedených možností.

Oddíl dotazníku č. 2 - Obsah výuky a povinná praxe studentů 5. a 6. ročníku v konzervatoři.

Vzhledem k přehlednosti vyhodnocených dotazníků budou použity zkratky: základní umělecká škola (dále jen ZUŠ), Konzervatoř P. J. Vejvanovského (dále jen konzervatoř), učitelé soukromé základní umělecké školy D-MUSIC s.r.o (dále jen učitelé).

Položka č. 1 : oddíl č. 2 pro studenty a učitele - Jakého stupně vzdělání musíte dosáhnout, pro výkon učitelského povolání v ZUŠ?

Tabulka č. 1 : oddíl č. 2 Přehled studentů o potřebné kvalifikaci učitele v ZUŠ.

Studenti: Jakého stupně vzdělání musíte dosáhnout, pro výkon učitelského povolání v ZUŠ? (Můžete označit více odpovědí).	studenti 5. roč.	.%	studenti 6. roč.	%
a) Maturita.	0	0	0	0
b) Absolutorium.	24	100 %	25	100 %
c) AMU.	24	100 %	25	100 %
d) Nevím.	0	0	0	0
Učitelé: Jakého stupně vzdělání musíte dosáhnout, pro výkon učitelského povolání v ZUŠ. (Můžete označit více odpovědí).	učitelé 1 - 5 let	%	Učitelé 6 a více let	%
a) Maturita.	0	0	0	0
b) Absolutorium.	9	100 %	16	100 %
c) AMU.	6	66,66 %	10	62,5 %
d) Nevím.	0	0	0	0

Studenti 5. a 6. ročníku uvedli 100 % správně, že k výkonu učitelského povolání musí student splnit podmínky absolutoria nebo vysokoškolského vzdělání na AMU.

Učitelé s praxí 1 až 5 let uvedli 100 % správně absolutorium a 66,66 % uvedlo, že učitelské povolání může vykonávat i absolvent AMU. Učitelé s praxí 6 a více let uvedli 100 % správně absolutorium a v 62,5 % AMU.

Odpoďď na položku č. 1 : oddíl č. 2

Ze získaných údajů od respondentů je zřejmé, že mají povědomí o tom, jakého vzdělání musí dosáhnout, aby mohli vykonávat učitelské povolání v základní umělecké škole.

Položka č. 2 : oddíl č. 2 pro studenty a učitele - Napište názvy odborných předmětů zaměřených na výkon učitelského povolání, které se vyučují v konzervatoři.

Struktura této otázky je podložena písemným rozhovorem s ředitelem Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži.

Tabulka č. 2 : oddíl č. 2 Přehled vyučovaných odborných předmětů v konzervatoři v rámci pedagogického minima.

Studenti: Napište názvy odborných předmětů zaměřených na výkon učitelského povolání, které se vyučují v konzervatoři.	studenti 5. roč.	%	studenti 6. roč.	%
Základy pedagogiky	24	100 %	25	100 %
Metodika hlavního oboru hry na nástroj	0	0	25	100 %
Základy psychologie	22	91,66 %	25	100 %
Didaktika	24	100 %	25	100 %
Vyučovací praxe	10	41,66 %	25	100 %
Učitelé: Napište názvy odborných předmětů zaměřených na výkon učitelského povolání, které se vyučují v konzervatoři.	učitelé 1 - 5 let		učitelé 6 a více let	
Základy pedagogiky	9	100 %	12	75 %
Metodika hlavního oboru hry na nástroj	7	77,77 %	8	50 %
Základy psychologie	9	100 %	11	68,75 %
Didaktika	5	55,55 %	7	43,75 %
Vyučovací praxe	4	44,44 %	3	18,75 %

24 studentů (100 %) 5. ročníku správně uvedlo předmět Základy pedagogiky. 22 studentů (91,66 %) uvedlo správně Základy psychologie. 24 studentů (100 %) uvedlo správně Didaktika a 10 studentů (41,66 %) uvedlo předmět Vyučovací praxe. Z vyhodnocených odpovědí studentů 5. ročníku je zřejmé, že ve většině mají studenti přehled o vyučovaných odborných předmětech. U předmětu metodika hlavního oboru není žádná odpověď. Tento předmět se v 5. ročníku konzervatoře nevyučuje.

Všichni studenti (100 %) 6. ročníku uvedli správně všechny odborné předměty vyučované v konzervatoři, zaměřené na výkon učitelského povolání.

9 učitelů (100 %) s praxí 1 až 5 let uvedlo správně předmět Základy pedagogiky. 7 učitelů (77,77 %) uvedlo správně Metodiku hlavního oboru hry na nástroj. 9 učitelů (100 %) uvedlo správně Základy psychologie. 5 učitelů (55,55 %) uvedlo správně Didaktika a 4 učitelé (44,44 %) uvedli správně Vyučovací praxe.

12 učitelů (75 %) s praxí 6 a více let uvedlo správně Základy pedagogiky. 8 učitelů (50 %) uvedlo správně Metodiku hlavního oboru hry na nástroj. 11 učitelů (68,75 %) uvedlo Základy psychologie. 7 učitelů (43,75 %) uvedlo správně Didaktika a 18,75 % uvedlo správně Vyučovací praxi, což uvedli 3 učitelé.

Odpověď na položku č. 2 : oddíl č. 2

Porovnáním odpovědí studentů a učitelů bylo zjištěno, že studenti dokážou vyjmenovat odborné předměty zaměřené na výkon učitelského povolání. Učitelé již nemají sto procentní přehled, jaké předměty jsou v konzervatoři vyučovány.

Položka č. 3 : oddíl č. 2 pro studenty a učitele - Jste dle Vašeho názoru ze studia v konzervatoři dostatečně připraven (a) na pedagogickou práci v ZUŠ?

Tabulka č. 3 : oddíl č. 2 Hodnocení přípravy v konzervatoři na pedagogickou práci v ZUŠ.

Studenti: Jste dle Vašeho názoru ze studia v konzervatoři dostatečně připraven (a) na pedagogickou práci v ZUŠ?	studenti 5. roč.	%	studenti 6. roč.	%
a) ano	5	20 %	3	12,5 %
b) spíše ano	12	50 %	17	70 %
c) ne	7	29,16 %	5	20 %
Učitelé: Byl (a) jste dle Vašeho názoru ze studia v konzervatoři dostatečně připraven (a) na pedagogickou práci v ZUŠ?	učitelé 1 - 5 let	%	učitelé 6 a více let	%
a) ano	0	0	1	8 %
b) spíše ano	6	66,66 %	12	75 %
c) ne	3	33,33 %	3	18,75 %

20 % studentů 5. ročníku uvádí, že jsou na pedagogickou práci dostatečně připraveni, 50 % studentů uvádí, že spíše ano a 29,16 % uvádí, že se necítí připraveni na pedagogickou práci v ZUŠ.

Pouze 12,5 % studentů 6. ročníku uvedlo, že jsou připraveni na pedagogickou práci v ZUŠ, 70 % však uvádí, že spíše ano a 20 % respondentů uvádí, že se necítí připraveni na pedagogickou práci.

Učitelé s praxí 1 až 5 let uvádí možnost b) spíše ano v 66,66 % a 33,33 % učitelů se cítilo při nástupu do pedagogického povolání nepřipraveně. Nikdo z učitelů s praxí 1 až 5 let se necítil připraven na pedagogickou práci v ZUŠ.

Pouze 8 % učitelů s praxí 6 a více let se cítilo připraveno na učitelskou profesi, 75 % respondentů označilo možnost b) spíše ano a pouze 18,75 % se cítilo na učitelské povolání nepřipraveno.

Odpověď na položku č. 3 : oddíl č. 2

Studenti se celkově spíše cítí připraveni na pedagogické povolání, i když ne 100 %. Je zřejmé, že studenti 6. ročníku svou připravenost hodnotí lépe, což je pochopitelné vzhledem k rozsahu probíraného učiva. Přesto 20 % studentů 6. ročníku se cítí na učitelskou profesi v základní umělecké škole nepřipraveno.

Pouze jeden z dotázaných učitelů uvedl, že se cítil při vstupu do učitelské profese připraven, převážná většina se cítila spíše připravena, když nepřipraveno se cítilo poměrně vysoké procento učitelů s praxí 1 až 5 let. Učitelé s delší praxí se cítili na pedagogické povolání spíše připraveni.

Položka č. 4 : oddíl č. 2 pro studenty a učitele - Je součástí výuky v konzervatoři postup přípravy na vyučovací hodinu v ZUŠ.

Tabulka č. 4 : oddíl č. 2 Zaměření výuky na přípravu vyučovací hodiny v ZUŠ.

Studenti: Je součástí výuky v konzervatoři postup přípravy na vyučovací hodinu v ZUŠ?	studenti 5. roč.	%	studenti 6. roč.	%
a) ano	6	25 %	9	36 %
b) ne	3	12,5 %	2	8 %
c) jen okrajově	15	62,5 %	14	56 %
Učitelé: Byl součástí výuky v konzervatoři postup přípravy na vyučovací hodinu v ZUŠ?	učitelé 1 - 5 let	%	učitelé 6 a více let	%
a) ano	2	22,22 %	1	6,25 %
b) ne	3	33,33 %	2	12,5 %
c) jen okrajově	4	44,44 %	13	81,25 %

6 studentů (25 %) 5. ročníku z celkového počtu uvedlo, že je součástí výuky v konzervatoři postup přípravy na vyučovací hodinu v ZUŠ. 3 studenti (12,5 %) uvedli, že ne a 15 studentů (62,5 %) uvedlo, že postup přípravy na vyučovací hodinu v ZUŠ je součástí výuky jen okrajově.

9 studentů (36 %) 6. ročníku z celkového počtu 25 uvedlo, že je součástí výuky v konzervatoři příprava na vyučovací hodinu v ZUŠ. 2 studenti (8 %) uvedli, že není a 14 studentů (56 %) uvedlo, že postup přípravy na vyučovací hodinu v ZUŠ je součástí výuky jen okrajově.

2 učitelé (22,22 %) s praxí 1 až 5 let z celkového počtu učitelů uvedli, že v době jejich studia v konzervatoři byl součástí výuky postup přípravy na vyučovací hodinu v ZUŠ. 3 učitelé (33,33 %) uvedli, že ne a 4 učitelé (44,44 %) uvedli, že postup přípravy na vyučovací hodinu v ZUŠ byl v době jejich studia v konzervatoři součástí výuky jen okrajově.

1 učitel (6,25 %) s praxí 6 a více let z celkového počtu učitelů uvedl, že v době, kdy studoval v konzervatoři, byl postup přípravy na vyučovací hodinu v ZUŠ součástí výuky. 2 učitelé (12,5 %) uvedli, že nikoliv a 13 učitelů (81,25 %) uvedlo, že postup přípravy na vyučovací hodinu v ZUŠ byl v době jejich studia v konzervatoři součástí výuky jen okrajově.

Odpověď na položku č. 4 : oddíl č. 2

Velká část respondentů obou skupin uvedla, že v konzervatoři je příprava na vyučovací hodinu v základní umělecké škole vyučována pouze okrajově. Někteří ze studentů a učitelů však uvádějí, že je součástí výuky. Zde je rozpor, který je odůvodnitelný tím, že někteří studenti vykonávají dobrovolnou praxi v základní umělecké škole, kde jim příprava na vyučovací hodinu byla podrobněji vysvětlena.

Položka č. 5 : oddíl č. 2 pro studenty a učitele - Je výuka v konzervatoři zaměřena na postup vyplnění pedagogické dokumentace v ZUŠ?

Tabulka č. 5 : oddíl. č. 2 Zaměření výuky na vyplňování pedagogické dokumentace v ZUŠ.

Studenti: Je výuka v konzervatoři zaměřena na postup vyplnění pedagogické dokumentace v ZUŠ?	studenti 5. roč.	%.	studenti 6. roč	%
a) ano	2	8,33 %	3	12 %
b) ne	16	66,66 %	16	64 %
c) jen okrajově	6	25 %	6	24 %
Učitelé: Je výuka v konzervatoři zaměřena na postup vyplnění pedagogické dokumentace v ZUŠ?	učitelé 1 - 5 let	%	učitelé 6 a více let	%
a) ano	0	0	0	0
b) ne	8	88,88 %	14	87,5 %
c) jen okrajově	1	11,11 %	2	12,5 %

2 studenti (8,33 %) 5. ročníku z celkového počtu uvedli, že je výuka v konzervatoři zaměřena na postup vyplnění pedagogické dokumentace v ZUŠ. 66,66 % studentů uvedla, že výuka v konzervatoři není zaměřena na postup vyplnění pedagogické dokumentace v ZUŠ a 6 studentů (25 %) uvedlo, že výuka v konzervatoři je zaměřena na vyplňování pedagogické dokumentace jen okrajově.

3 studenti (12 %) 6. ročníku z celkového počtu 25 studentů uvedli, že výuka v konzervatoři je zaměřena na postup vyplnění pedagogické dokumentace v ZUŠ. 64 % studentů uvedlo, že výuka v konzervatoři není zaměřena na postup vyplňování pedagogické dokumentace v ZUŠ a 6 studentů (24 %) uvedlo, že výuka v konzervatoři je zaměřena na vyplňování pedagogické dokumentace jen okrajově.

8 učitelů (88,88 %) z 9 (100 %) s praxí 1 až 5 let uvedlo, že výuka v konzervatoři není zaměřena na postup vyplňování pedagogické dokumentace v ZUŠ. 1 učitel (11,11 %) uvedl, že výuka v konzervatoři je zaměřena na vyplňování pedagogické dokumentace jen okrajově. Nikdo z učitelů nevedl, že je součástí výuky v konzervatoři postup vyplňování pedagogické dokumentace v ZUŠ.

14 učitelů (87,5 %) s praxí 6 a více let uvedlo, že výuka v konzervatoři není zaměřena na postup vyplňování pedagogické dokumentace v ZUŠ. 2 učitelé (12,5 %) uvedli, že výuka v konzervatoři je zaměřena na vyplňování pedagogické dokumentace v ZUŠ jen okrajově. Nikdo z učitelů nevedl, že je součástí výuky v konzervatoři postup vyplňování pedagogické dokumentace v ZUŠ.

Odpověď na položku č. 5 : oddíl č. 2

Odpovědi studentů i učitelů jsou poměrně jednoznačné, když uvádějí, že není součástí výuky v konzervatoři vyplňování pedagogické dokumentace. Odpovědi studentů a učitelů, kteří zvolili odpověď a) nebo c) jsou jako v předchozí položce odůvodnitelné dobrovolnou praxí v průběhu studia v základní umělecké škole, kde jim způsob vyplňování pedagogické dokumentace byl podrobně vysvětlen.

Položka č. 6 : oddíl č. 2 pro studenty a učitelé – Bylo Vám v individuální výuce srozumitelně vysvětleno, jak vést individuální vyučovací hodinu v ZUŠ?

Tabulka č. 6 : oddíl č. 2 Zaměření výuky na vedení individuální vyučovací hodiny v ZUŠ.

Studenti: Bylo Vám v individuální výuce srozumitelně vysvětleno, jak vést individuální vyučovací hodinu v ZUŠ?	studenti 5. roč.	%	studenti 6. roč	%
a) ano	19	79,16 %	22	88 %
b) ne	0	0	0	0
c) jen okrajově	5	20,83 %	3	12 %
Učitelé: Bylo Vám v individuální výuce srozumitelně vysvětleno, jak vést individuální vyučovací hodinu v ZUŠ?	učitelé 1 - 5 let	%	učitelé 6 a více let	%
a) ano	1	11,11 %	2	12,5 %
b) ne	3	33,33 %	2	12,5 %
c) jen okrajově	5	55,55 %	12	75 %

19 studentů (79,16 %) 5. ročníku z celkového počtu studentů uvedlo, že jim bylo v individuální výuce srozumitelně vysvětleno, jak vést individuální vyučovací hodinu v ZUŠ. 5 studentů (20,83 %) uvedlo, že jim tato problematika byla vysvětlena jen okrajově. Nikdo ze studentů nevedl, že by jim tato problematika nebyla srozumitelně vysvětlena.

22 dva studentů (88 %) 6. ročníku z celkového počtu studentů uvedlo, že jim bylo v individuální výuce srozumitelně vysvětleno, jak vést individuální vyučovací hodinu v ZUŠ. 3 studenti (12 %) uvedli, že jim tato problematika byla vysvětlena jen okrajově. Nikdo ze studentů nevedl, že by jim tato problematika nebyla srozumitelně vysvětlena.

1 učitel (11,11 %) s praxí 1 až 5 let z celkového počtu učitelů uvedl, že mu bylo v individuální výuce srozumitelně vysvětleno, jak vést individuální vyučovací hodinu v ZUŠ. 3 učitelé (33,33 %) uvedli, že jim tato problematika nebyla vysvětlena a 5 učitelů (55,55 %) uvedlo, že jim tato problematika byla vysvětlena jen okrajově.

2 učitelé (12,5 %) s praxí 6 a více let z celkového počtu učitelů uvedli, že jim bylo v individuální výuce srozumitelně vysvětleno, jak vést individuální vyučovací hodinu v ZUŠ. 2 učitelé (12,5 %) uvedli, že jim tato problematika nebyla vysvětlena a 12 učitelů (75 %) uvedlo, že jim tato problematika byla vysvětlena pouze okrajově.

Odpověď na položku č. 6 : oddíl č. 2

Studenti ve svých odpovědích až na výjimky uvedli, že jim byla problematika individuální výuky dostatečně srozumitelně vysvětlena, přitom učitelé na stejnou položku většinou odpovídali ne, nebo jen okrajově. Je zde určitý rozpor, který může plynout z různých úhlů pohledů na tuto problematiku. To co považuje učitel s praxí za okrajové, považuje student za dostačující, neboť se s touto problematikou setká teprve při nástupu do pracovního procesu. Studenti, kteří vykonávají dobrovolnou praxi v základní umělecké škole, uvedli pouze okrajově. Setkali se s touto problematikou a dokáží si představit její obsah.

Položka č. 7 : oddíl č. 2 pro studenty a učitele – Je v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak vést kolektivní výuku?

Tabulka č. 7 : oddíl č. 2 Prostor ve výuce věnovaný disciplíně kolektivní výuka.

Studenti: Je v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak vést kolektivní výuku (souborová hra, hudební nauka) v ZUŠ?	studenti 5. roč.	%	studenti 6. roč.	%
1) ano, stále	0	0	0	0
2) ano, často	0	0	0	0
3) ano, občas	0	0	0	0
4) ne, nikdy	24	100 %	25	100 %
5) nevím	0	0	0	0
Učitelé: Je v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak vést kolektivní výuku (souborová hra, hudební nauka) v ZUŠ?	učitelé 1 - 5 let	%	učitelé 6 a více let	%
1) ano, stále	0	0	0	0
2) ano, často	1	11,11 %	0	0
3) ano, občas	3	33,33 %	9	56,25 %
4) ne, nikdy	5	55,55 %	7	43,75 %
5) nevím	0	0	0	0

Všichni studenti 5. a 6. ročníku tedy 100 % uvedli, že nebyl nikdy věnován prostor disciplíně kolektivní výuka.

1 učitel (11,11 %) s praxí 1 až 5 let uvedl ano, často. 3 učitelé (33,33 %) uvedli možnost ano, občas a 5 učitelů (55,55 %) uvedlo ne, nikdy.

Učitelé s praxí 6 a více let vybrali pouze dvě z nabízených možností. 9 učitelů (56,25 %) uvedlo, že ano, občas a 7 učitelů (43,75 %) ne, nikdy.

Odpověď na položku č. 7 : oddíl č. 2

Studenti obou ročníků shodně uvedli, že disciplíně kolektivní výuka není věnován dostatečný prostor. Učitelé se k tomuto tvrzení z velké části přiklonili, značná část 56,25 % hlavně starších učitelů označila možnost (ano, občas), 1 učitel (11,11 %) dokonce (ano, často).

Položka č. 8 : oddíl č. 2 pro studenty a učitele - Je v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak komunikovat s žákem ve vyučovací hodině v ZUŠ?

Tabulka č. 8 : oddíl č. 2 Prostor ve výuce věnovaný komunikaci s žákem.

Studenti: Je v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak komunikovat s žákem ve vyučovací hodině v ZUŠ?	studenti 5. roč.	%	studenti 6. roč.	%
1) ano, stále	0	0	0	0
2) ano, často	0	0	0	0
3) ano, občas	10	41,66 %	11	44 %
4) ne, nikdy	14	58,33 %	14	56 %
5) nevím	0	0	0	0
Učitelé: Byl v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak komunikovat s žákem ve vyučovací hodině v ZUŠ?	učitelé 1 - 5 let	%	učitelé 6 a více let	%
1) ano, stále	0	0	0	0
2) ano, často	1	11,11 %	0	0
3) ano, občas	2	22,22 %	6	37,5 %
4) ne, nikdy	6	66,66 %	9	56,25 %
5) nevím	0	0	1	6,25 %

Odpovědi studentů obou ročníků jsou téměř identické. 10 studentů (41,66 %) 5. ročníku a 11 studentů (44 %) 6. ročníku uvedlo, že disciplíně, jak komunikovat s žákem se ve vyučovací hodině v ZUŠ, věnovali pouze občas. 14 studentů (58,33 %) 5. ročníku a 14 studentů (56 %) 6. ročníku uvedlo, že se disciplíně, jak komunikovat s žákem ve vyučovací hodině v ZUŠ, nikdy nevěnovali.

Odpovědi učitelů jsou různorodější. Třetina učitelů s praxí 1 až 5 let odpověděla, že se komunikací s žákem ve výuce zabývali často nebo občas a dvě třetiny studentů uvedlo, že se komunikací s žákem ve výuce nikdy nezabývali.

Učitelé služebně starší (37,5 %) uvedli, že se komunikaci s žákem ve výuce věnovali občas. Více jak polovina (56,25 %) vybrala možnost (ne, nikdy). 1 učitel (6,25 %) uvedl možnost (nevím).

Odpořed' na polořku ř. 8 : oddřl ř. 2

Komunikaci uřitele s řákem není ve výuce v konzervatoři věnována dostatečná pozornost, neboť pouze jeden respondent uvedl, ře je této disciplíně věnována pozornost řasto.

S tímto tvrzením se ztotořňuje větřina respondentů. Menří řást dotazovaných jeřtě připouřtř možnost občas, může se jednat o studenty absolvující dobrovolnou praxi v základní umělecké škole, kde se s touto problematikou blřže seznámili.

Polořka ř. 9 : oddřl ř. 2 pro studenty a uřitele - Je v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak komunikovat s rodiři řáka v ZUř?

Tabulka ř. 9 : oddřl ř. 2 Prostor ve výuce věnovaný komunikaci s rodiři.

Studenti: Je v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak komunikovat s rodiři řáka v ZUř?	studenti 5. roř.	%	studenti 6. roř.	%
1) ano, stále	0	0	0	0
2) ano, řasto	0	0	0	0
3) ano, občas	0	0	0	0
4) ne, nikdy	0	0	0	0
5) nevím	24	100 %	25	100 %
Uřitelé: Je v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak komunikovat s rodiři řáka v ZUř?	uřitelé 1 - 5 let	%	uřitelé 6 a více let	%
1) ano, stále	0	0	0	0
2) ano, řasto	0	0	0	0
3) ano, občas	1	11,11 %	0	0
4) ne, nikdy	8	88,88 %	15	93,75 %
5) nevím	0	0	1	6,25 %

Studenti 5. a 6. ročníku shodně uvedli možnost (nevím), což představuje na této odpovědi 100 % shodu.

Také uřitelé v této polořce odpovřdali shodně (ne, nikdy), pouze 1 uřitel (11,11 %) označil možnost (ano, občas).

Odpořed' na položku ř. 9 : oddíl ř. 2

Komunikace učitelů s rodiči žáků není součástí výuky v rámci pedagogického minima v konzervatoři.

Položka ř. 10 : oddíl ř. 2 pro studenty a učitele - Je v konzervatoři zavedena učitelská praxe?

Tabulka ř. 10 : oddíl ř. 2 Vyjadřuje zavedení učitelské praxe v konzervatoři.

Studenti: Je v konzervatoři zavedena učitelská praxe na ZUŠ?	studenti 5. roř.	%	studenti 6. roř.	%
a) povinně	0	0	0	0
b) dobrovolně	8	33,33 %	10	40 %
c) není zavedena	16	66,66 %	15	60 %
Učitelé: Je v konzervatoři zavedena učitelská praxe na ZUŠ?	učitelé 1 - 5 let	%	učitelé 6 a více let	%
a) povinně	2	22,22 %	1	6,25 %
b) dobrovolně	4	44,44 %	10	62,5 %
c) není zavedena	3	33,33 %	5	31,25 %

Část studentů 5. ročníku (33,33 %) a 6. ročníku (40 %) shodně uvedla, že v konzervatoři je dána v rámci pedagogického minima možnost účastnit se dobrovolně pedagogické praxe v ZUŠ. Velká část studentů 5. ročníku (66,66 %) a 6. ročníku (60 %) však vybrala možnost c) učitelská praxe v konzervatoři není zavedena.

Také učitelé se vyjádřili, že v době jejich studia v konzervatoři byla učitelská praxe zavedena dobrovolně. Porovnáním odpovědí učitelů zjistíme, že služebně starší učitelé v době studia v konzervatoři projevovali větší zájem o dobrovolnou praxi v ZUŠ.

Odpořed' na položku ř. 10 : oddíl ř. 2

Povinná praxe v konzervatoři není zavedena, je ponechána pouze na dobrovolnosti studenta, který v rámci pedagogického minima, tedy v 5. a 6. ročníku může vykonávat pedagogickou praxi v základní umělecké škole.

Položka č. 11 : oddíl č. 2 pro studenty a učitele - Absolvoval jste konkrétní způsob praxe v ZUŠ?

Tabulka č. 11 : oddíl č. 2 Účast na konkrétním způsobu praxe v ZUŠ.

Studenti a učitelé: Absolvoval jste konkrétní způsob praxe v ZUŠ?	studenti 5. roč.	%	studenti 6. roč.	%
a) hospitace v ZUŠ	0	0	0	0
b) náslech v ZUŠ	0	0	0	0
c) exkurze do ZUŠ	20	83,33 %	18	72 %
d) neabsolvoval (a) jsem	4	16,66 %	7	28 %
Studenti a učitelé: Absolvoval jste konkrétní způsob praxe v ZUŠ?	učitelé 1 - 5 let	%	učitelé 6 a více let	%
a) hospitace v ZUŠ	1	11,11 %	0	0
b) náslech v ZUŠ	1	11,11 %	6	37,5 %
c) exkurze do ZUŠ	6	66,66 %	10	62,5 %
d) neabsolvoval (a) jsem	1	11,11 %	3	18,75 %

Studenti 5. ročníku (83,33 %) a 6. ročníku (72 %) shodně uvedli, že absolvovali exkurzi do ZUŠ. 4 studenti (16,66 %) 5. ročníku a 7 studentů (28 %) 6. ročníku uvedlo, že se nezúčastnili žádné formy praxe v ZUŠ.

Odpovědi učitelů byly rozmanitější a velké procento učitelů s praxí 1 až 5 let uvedlo, že v době svého studia v konzervatoři se zúčastnili exkurze v ZUŠ. 1 učitel (11,11 %) uvedl hospitaci v ZUŠ a 1 učitel (11,11 %) náslech. 1 učitel (11,11 %) uvedl, že neabsolvoval žádnou formu praxe v ZUŠ. Učitelé služebně starší uvedli více možností. 6 učitelů (37,5%) označilo náslech v ZUŠ. 10 učitelů (62,5 %) se zúčastnilo exkurze v ZUŠ. 3 učitelé (18,75 %) neabsolvovali žádnou praxi v ZUŠ.

Odpověď na položku č. 11 : oddíl č. 2

Vyhodnocením této položky je zřejmé, že studenti většinou absolvují exkurzi v základní umělecké škole a v několika případech se zúčastnili náslechu. Pouze jeden učitel uvedl, že v době svého studia v konzervatoři se účastnil hospitace v základní umělecké škole. Je možné, že studenti, kteří vybrali možnost d) neabsolvoval jsem, byli v době konání exkurze ve škole nepřítomni.

Položka č. 12 : oddíl č. 2 pro studenty a učitele - Na jakou problematiku by měla být zaměřena hospitace v ZUŠ?

Tabulka č. 12 : oddíl č. 2 Konkrétní potřeba zaměření hospitace v ZUŠ.

Studenti: Na jakou problematiku by měla být zaměřena hospitace v ZUŠ?		Očíslyte podle důležitosti 1 až 4, z nichž 1 – zajímá mě nejvíce, 2 zajímá mě méně, 3 stačí informativně, 4 nezajímá mě)				Očíslyte podle důležitosti 1 až 4, z nichž 1 – zajímá mě nejvíce, 2 zajímá mě méně, 3 stačí informativně, 4 nezajímá mě)			
		studenti		Učitelé					
		5. ročník		6. ročník		praxe 1 až 5 let		Praxe 6 a více let	
Vedení individuální výuky.	1	24	100 %	25	100 %	9	100 %	14	93,75 %
	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	6,25 %
	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	6,25 %
	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Vedení kolektivní výuky.	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	2	12,5 %
	2	21	87,5 %	18	72 %	9	100 %	13	81,25 %
	3	3	12,5 %	7	28 %	0	0 %	0	0 %
	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	6,25 %
Komunikace s žákem.	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
	2	3	12,5 %	7	28 %	0	0 %	1	6,25 %
	3	21	87,5 %	18	72 %	9	100 %	15	93,75 %
	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Komunikace s rodiči	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	6,25 %
	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
	4	24	100 %	25	100 %	9	100 %	15	93,25 %

Všichni respondenti vyhodnotili podle důležitosti zaměření hospitace v ZUŠ takto:

1. Zajímá mě nejvíce - vedení individuální výuky.
2. Zajímá mě méně - vedení kolektivní výuky.
3. Stačí informativně - komunikace s žákem.
4. Nezajímá mě - komunikace s rodiči.

Odpořed' na polořku ř. 12 : oddíl ř. 2

Studenti i uřitelř v řetřo polořce vyhodnotili jako nejdřleřitřjř odpovřď 1. (zajímá mř nejvřce) vedení individuální vřuky. Hospitace v ZUř by mřla břit zamřřena prāvř na tuto problematiku. Na 2. mřstř (zajímá mř mřnř), uvedli studenti i uřitelř vedení kolektivnř vřuky. Kolektivnř vřuku si studenti nemají mořnost nikde prakticky vřzkouřet, mohou se s nř seznřmit na hospitaci v ZUř (např. vřuka hudebnř nauka, souborovř hra). Komunikaci s řákem odpovřď 3. (stař informacivnř), uvedli vřichni respondenti na třetřm mřstř a na řtvrtřm mřstř (nezajímá mř) odpovřď 4. komunikaci s rodiři.

Polořka ř. 13 : oddíl ř. 2 pro studenty a uřitele - Na jakou problematiku by mřla břit zamřřena instruktřř v ZUř?

Tabulka ř. 13 : oddíl ř. 2 Konkrřtnř potřeba zamřřenř instruktřře v ZUř.

Studenti: Na jakou problematiku by mřla břit zamřřena instruktřř v ZUř?	Ořislujte podle dřleřitosti 1 ař 4, z nichř 1 – zajímá mř nejvřce, 2 zajímá mř mřnř, 3 stař informacivnř, 4 nezajímá mř)					Ořislujte podle dřleřitosti 1 ař 4, z nichř 1 – zajímá mř nejvřce, 2 zajímá mř mřnř, 3 stař informacivnř, 4 nezajímá mř)				
	studenti					Uřitelř				
		5. rořnřk		6. rořnřk		Praxe 1 ař 5 let		praxe 6 a vřce let		
Vedenř pedagogickř dokumentace.	1	24	100 %	25	100 %	7	77,77 %	11	68,75 %	
	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	2	12,50 %	
	3	0	0 %	0	0 %	2	22,22 %	3	18,75 %	
	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	
Pouřivřnř didaktickřch pomřcek.	1	0	0 %	0	0 %	1	11,11 %	3	18,75 %	
	2	8	33,33 %	16	64 %	2	22,22 %	11	68,75 %	
	3	16	66,66 %	9	36 %	6	66,66 %	2	12,50 %	
	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	
Organizace vřuky v ZUř.	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	6,25 %	
	2	16	66,66 %	9	36 %	7	77,77 %	2	12,50 %	
	3	8	33,33 %	16	64 %	1	11,11 %	9	56,25 %	
	4	0	0 %	0	0 %	1	11,11 %	4	25 %	
Pouřivřnř audiovizuální techniky.	1	0	0 %	0	0 %	1	11,11 %	1	6,25 %	
	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	6,25 %	
	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	2	12 %	
	4	24	100 %	25	100 %	8	88,88 %	12	75 %	

Studenti 5. ročníku vyhodnotili podle důležitosti zaměření instruktáže v ZUŠ takto:

1. Zajímá mě nejvíce - vedení pedagogické dokumentace.
2. Zajímá mě méně - organizace výuky v ZUŠ.
3. Stačí informativně - používání didaktických pomůcek.
4. Nezajímá mě - používání audiovizuální techniky.

Studenti 6. ročníku vyhodnotili podle důležitosti zaměření instruktáže v ZUŠ takto:

1. Zajímá mě nejvíce - vedení pedagogické dokumentace.
2. Zajímá mě méně - používání didaktických pomůcek.
3. Stačí informativně - organizace výuky v ZUŠ.
4. Nezajímá mě - používání audiovizuální techniky.

Učitelé s praxí 1 až 5 let vyhodnotili podle důležitosti zaměření instruktáže v ZUŠ takto:

1. Zajímá mě nejvíce - vedení pedagogické dokumentace.
2. Zajímá mě méně - organizace výuky v ZUŠ.
3. Stačí informativně - používání didaktických pomůcek.
4. Nezajímá mě - používání audiovizuální techniky.

Učitelé s praxí 6 a více let vyhodnotili podle důležitosti zaměření instruktáže v ZUŠ takto:

1. Zajímá mě nejvíce - vedení pedagogické dokumentace.
2. Zajímá mě méně - používání didaktických pomůcek.
3. Stačí informativně - organizace výuky v ZUŠ.
4. Nezajímá mě - používání audiovizuální techniky.

Odpověď na položku č. 13 : oddíl č. 2

Studenti i učitelé v této položce uvedli z hlediska důležitosti, na prvním místě (zajímá mě nejvíce) instruktáž na vyplňování pedagogické dokumentace. Na základě rozhovoru s ředitelem konzervatoře problém vyplňování pedagogické dokumentace je velmi okrajovou součástí metodické či didaktické výuky. Problémy s vedením pedagogické dokumentace v praxi nejsou otázkou znalostí či dovedností učitele, ale jeho pečlivostí, respektive liknavostí a leností. Vyhodnocením této položky, byl zjištěn opak. Studenti se s pedagogickou dokumentací konkrétně nesetkali, tudíž si nedokáží představit její obsah. Mají z toho obavu a učitelé uvedením této odpovědi na prvním místě to pouze potvrzují.

Organizaci výuky v ZUŠ, jako (zajímá mě méně) uvádějí studenti 5. ročníku a učitelé s praxí 1 až 5 let. Obě skupiny respondentů mají malou zkušenost s organizací výuky.

Používání didaktických pomůcek, jako (zajímá mě méně) uvedli studenti 6. ročníku a učitelé s praxí 6 a více let. Studenti 6. ročníku chtějí před nástupem do pracovního procesu získat co nejvíce informací o pomůčkách, které by jim usnadnily vstup do praxe. Učitelé mají snahu inovovat výuku pomocí nových didaktických pomůcek a tak zajistit atraktivnější výuku pro žáky.

Na třetím místě (stačí informativně) uvedli studenti 5. ročníku a učitelé s praxí 1 až 5 let didaktické pomůcky. Studenti 5. ročníku se s didaktickými pomůckami teprve seznamují a učitelé s praxí 1 až 5 let je již automaticky používají, neboť se s nimi učili pracovat v 6. ročníku studia v konzervatoři.

Na čtvrtém místě (nezajímá mě) uvádějí všichni dotazovaní respondenti instruktáž používání audiovizuální techniky. Lze tedy usuzovat, že každý z dotazovaných respondentů ovládá základní funkce audiovizuální techniky.

Položka č. 14 : oddíl č. 2 pro studenty a učitele - Přivítal (a) byste při vstupu do pedagogické praxe pomoc uvádějícího učitele?

Tabulka č. 14 : oddíl č. 2 Potřeba uvádějícího učitele při vstupu do pedagogické praxe.

Studenti: Přivítal (a) byste při vstupu do pedagogické praxe pomoc uvádějícího učitele?	studenti 5. roč.	%	studenti 6. roč.	%
a) ano	19	79,16 %	21	84 %
b) ne	2	8,33 %	0	0
c) v případě potřeby se na něj obrátím	3	12,5 %	4	16 %
Učitelé: Přivítal (a) jste při vstupu do pedagogické praxe pomoc uvádějícího učitele?	učitelé 1 - 5 let	%	učitelé 6 a více let	%
a) ano	7	77,77 %	10	62,5 %
b) ne	0	0	1	6,25 %
c) v případě potřeby jsem se na něj obrátil	2	22,22 %	5	31,25 %

Studenti 5. ročníku (79,16 %) až na malé výjimky možnost přidělení uvádějícího učitele vítají, pouze 2 studenti (8,33 %) se vyjádřili, že by takovou pomoc nevyužili a 3 studenti (12,5 %) by se v případě potřeby na uvádějícího učitele obrátili sami.

Studenti 6. ročníku (84 %) jednoznačně možnost přidělení uvádějícího učitele vítají. V případě potřeby, by využili jeho pomoci 4 studenti (16 %).

Učitelé s praxí 1 až 5 let (77,77 %) by také v době svého vstupu do pedagogické praxe přivítali pomoc uvádějícího učitele. V případě potřeby by využilo jeho rady 16 % učitelů s praxí 1 až 5 let. Učitelé služebně starší 62,5 % by volili možnost přidělení uvádějícího učitele a 31,25 % by se na něho v případě potřeby obrátilo.

Pokud porovnáme odpovědi skupiny studentů a učitelů zjistíme, že současní studenti projeví vyšší zájem o uvádějícího učitele než současní učitelé (v době nástupu do pedagogické praxe). Současní učitelé by se oproti studentům obraceli na uvádějícího učitele v případě potřeby, i když důležitost uvádějícího učitele při nástupu do pedagogické praxe potvrzují.

Odpověď na položku č. 14 : oddíl č. 2

Všichni dotazovaní respondenti ve většině uvádějí, že by při vstupu do pedagogické praxe přivítali pomoc uvádějícího učitele, čímž potvrzují smysl a potřebu této zodpovědné funkce v základní umělecké škole zachovat.

Oddíl dotazníku č. 3 Demografické údaje

Vzhledem k přehlednosti vyhodnocených dotazníků budou použity zkratky: základní umělecká škola (dále jen ZUŠ), Konzervatoř P. J. Vejvanovského (dále jen konzervatoř), učitelé soukromé základní umělecké školy D-MUSIC s.r.o (dále jen učitelé).

Položka č. 1 : oddíl č. 3 pro studenty a učitele - Jakého jste pohlaví?

Tabulka č. 1 : oddíl č. 3 Počet žen a mužů zúčastněných na průzkumu.

Studenti: Jakého jste pohlaví	studenti 5. roč.	%	studenti 6. roč.	%
a) muž	8	33,33 %	9	36 %
b) žena	16	66,66 %	17	68 %
Učitelé: Jakého jste pohlaví	učitelé 1 - 5 let	%	učitelé 6 a více let	%
a) muž	4	44,44 %	8	50 %
b) žena	5	55,55 %	8	50 %

Průzkumu se zúčastnilo 24 studentů (100 %) 5. ročníku, z toho bylo 16 (66,66 %) žen a 8 (33,33 %) mužů.

Průzkumu se zúčastnilo 25 studentů (100 %) 6. ročníku, z toho bylo 17 (68 %) žen a 9 (36 %) mužů.

Průzkumu se zúčastnilo 9 učitelů s praxí 1 až 5 let, z toho bylo 5 (55,55 %) žen a 4 (44,44 %) muži.

Průzkumu se zúčastnilo 16 učitelů s praxí 6 a více let, z toho bylo 8 (50 %) žen a 8 (50 %) mužů.

Odpověď na položku č. 1 : oddíl č. 3

Bylo zjištěno, že průzkumu se zúčastnilo více žen než mužů. Dále bylo zjištěno, že v 5. a 6. ročníku v konzervatoři studuje v současné době více žen než mužů.

Položka č. 2 : oddíl č. 3 pro studenty a učitele - Jaká byla Vaše představa o povolání po ukončení konzervatoře?

Tabulka č. 2 : oddíl č. 3 Uplatnění respondentů po ukončení studia v konzervatoři.

Studenti: Vaše představa o povolání po ukončení konzervatoře	studenti 5. roč.	%	studenti 6. roč.	%
a) Profesionální umělec.	10	41,66 %	11	44 %
b) Učitel na ZUŠ	7	29,16 %	6	24 %
c) Další studium	8	33,33 %	8	32 %
d) Nejsem rozhodnut (a)	0	0	0	0
Učitelé: Jaká byla Vaše představa o povolání po ukončení konzervatoře?	učitelé 1 - 5 let	%	učitelé 6 a více let	%
a) Profesionální umělec	2	22,22 %	7	43,75 %
b) učitel na ZUŠ	6	66,66 %	8	50 %
c) Další studium	1	11,11 %	1	6,25 %
d) Nebyl jsem rozhodnut (a)	0	0	0	0

Představu o svém povolání stát se profesionálním umělcem označilo 10 studentů (41,66 %) 5. ročníku a 11 studentů (44 %) 6. ročníku.

Učitelem v ZUŠ se chce stát poměrně vysoké procento studentů 7 studentů (29,16 %) 5. ročníku a 6 studentů (24 %) 6. ročníku.

Možnost dalšího studia volilo 8 studentů (33,33 %) 5. ročníku a 8 studentů (32 %) 6. ročníku.

Představu o svém povolání stát se profesionálním umělcem měli v době svého studia v konzervatoři 2 učitelé (22,22 %) s praxí 1 až 5 let a 7 učitelů (43,75 %) s praxí 6 a více let.

Učitelem v ZUŠ se chtělo stát v době svého studia v konzervatoři 6 učitelů (66,66 %) s praxí 1 až 5 let a 8 učitelů (50 %) s praxí 6 a více let.

Další studium by volil 1 učitel (11,11 %) s praxí 1 až 5 let a 1 učitel (6,25 %) s praxí 6 a více let.

Položku nebyl jsem rozhodnut (a) neoznačil žádný učitel.

Odpověď na položku č. 2 : oddíl č. 3

Studenti 5. a 6. ročníku uvedli na prvním místě dráhu profesionálního umělce, neboť prioritou konzervatoře je připravit kvalitní umělce, kteří nachází své uplatnění jako sólisté, orchestrální hráči, případně se věnují dalšímu studiu.

Učitelé uvedli na prvním místě učitele v ZUŠ zřejmě proto, že se s touto profesí ztotožnili a v současné době je natolik naplňuje, že jsou ochotní vzdát se i profesionální umělecké dráhy.

Pokud porovnáme představu současných studentů konzervatoře a učitelů bez rozdílu délky praxe v době jejich studia zjistíme, že představa o budoucím povolání v současné době naplňuje hlavní poslání konzervatoře, kterým je vychovat kvalitní profesionální umělce. V současné době také více studentů uvažuje o dalším studiu na AMU. Učitelé v době svého studia více uvažovali o kariéře učitele v ZUŠ a učitelé s praxí 6 a více let uvažovali také o dráze profesionálního umělce. O studium v AMU nebyl v té době takový zájem jako dnes.

Položka č. 3 : oddíl č. 3 pro studenty a učitele

Studenti - Účastníte se v současné době dobrovolné praxe v ZUŠ?

Učitelé - Splnila se Vaše představa o budoucím povolání po ukončení konzervatoře?

Tabulka č. 3 : oddíl č. 3 Účast studentů na dobrovolné praxi v ZUŠ a naplnění představy učitelů o budoucím povolání.

Studenti: Účastníte se v současné době dobrovolné praxe v ZUŠ?	studenti	%	studenti	%
	5. roč.		6. roč.	
a) ano	8	33,33 %	10	40 %
b) ne	7	29,16 %	10	40 %
c) ne, ale chtěl (a) bych	9	37,5 %	5	20 %
Učitelé: Splnila se Vaše představa o budoucím povolání po ukončení konzervatoře?	učitelé	%	Učitelé	%
	1 - 5 let		6 a více let	
a) ano	7	77,77 %	12	75 %
b) ne	2	22,22 %	4	25 %
c) ne, ale chtěl (a) bych	0	0	0	0

V současné době dobrovolně vykonává učitelskou praxi 8 studentů (33,33 %) 5. ročníku a 10 studentů (40 %) 6. ročníku. V současné době nevyužívá možnosti vykonávat dobrovolnou praxi 7 studentů (29,16 %) 5. ročníku a 10 studentů (40 %) 6. ročníku. Někteří studenti dobrovolnou praxi nevykonávají, ale pokud by jim byla tato možnost nabídnuta, využilo by jí 9 studentů (37,5 %) 5. ročníku a 5 studentů (20 %) 6. ročníku.

Představa o budoucím povolání se splnila 7 učitelům (77,77 %) s praxí 1 až 5 let a 12 učitelům (75 %) s praxí 6 a více let.

Představa o budoucím povolání se nesplnila 2 učitelům (22,22 %) s praxí 1 až 5 let a 4 učitelům (25 %) s praxí 6 a více let.

Odpověď c) ne, ale chtěl (a) bych neoznačil nikdo z dotazovaných učitelů.

Odpověď na položku č. 3 : oddíl č. 3

V průměru 33,33 % studentů 5. a 6. ročníku ve své odpovědi uvedlo, že se účastní dobrovolné praxe v ZUŠ. Neúčastní se 33,33 % a zbytek 33,33 %, se neúčastní, ale pokud by jim byla tato možnost nabídnuta, využili by jí. Přesto zůstává určitá část studentů, kteří se s touto formou praxe neztotožňují.

7.1 Shrnutí a diskuse

Průzkum byl zaměřen na zjištění potřeb studentů konzervatoře, které by jim ulehčily vstup do pedagogické praxe v základní umělecké škole. Zvolená metoda se ukázala pro studenty a učitele vhodná, což prokázala vysoká účast oslovených respondentů 92,59 % učitelů a 87,5 % studentů. Součástí průzkumu bylo zjistit zájem studentů o obor, který studují a v čem vidí své budoucí uplatnění po ukončení studia. Průzkumem bylo prokázáno, že velká část studentů očekává své uplatnění v dráze profesionálního umělce, čímž se vlastně potvrzuje hlavní cíl vzdělávání v konzervatoři. Pro některé studenty však bylo cílem již od prvního ročníku stát se učitelem v základní umělecké škole.

V druhém oddílu byl zjišťován obsah výuky a získávání kompetencí studiem v konzervatoři. Studenti se vyjádřili, že se cítí spíše připraveni na pedagogické povolání, i když ne stoprocentně. Je zřejmé, že studenti 6. ročníku svou připravenost hodnotí lépe, což je pochopitelné vzhledem k obsahu učiva. Přesto 20 % studentů 6. ročníku se cítí na učitelskou profesi nepřipraveno. Uvádějí, že disciplíny jako příprava na vyučovací hodinu, komunikace s žákem, komunikace s rodiči, vyplňování pedagogické dokumentace jsou v konzervatoři vyučovány pouze všeobecně a okrajově. Pouze studenti, kteří absolvují dobrovolnou praxi v základní umělecké škole (praxe v základní umělecké škole je v současné době nepovinná) uvádějí, že s těmito disciplínami nemají problém. Problematika individuální a kolektivní výuky byla dostatečně srozumitelně studentům vysvětlena, přitom učitelé na stejnou položku většinou odpovídali, že jim byla vysvětlena pouze okrajově. Zde je určitý rozpor, který může plynout z různých úhlů pohledu. To co posuzuje učitel s praxí za okrajové, považuje student za dostačující, neboť se s touto problematikou setkává až při vstupu do pracovního procesu. Všichni dotazovaní respondenti shodně uvedli, že není ve výuce věnován prostor disciplíně kolektivní výuka. Co se týká praktických zkušeností s výukou v základní umělecké škole, uvedli, že většinou absolvují exkurzi do základní umělecké školy, pouze v několika případech se zúčastnili náslechu a pouze jeden učitel uvedl, že se zúčastnil hospitace v základní umělecké škole. Studenti i učitelé považují za nejdůležitější zaměření praxe na vedení individuální výuky a komunikaci s žákem.

Instruktaž by měla být zaměřena na vyplňování pedagogické dokumentace, používání didaktických pomůcek, organizace výuky v základní umělecké škole. Všichni dotazovaní respondenti, jak studenti i učitelé uvádějí, že by při vstupu do pedagogické praxe přivítali pomoc uvádějícího učitele, čímž potvrzují smysl a potřebu této zodpovědné funkce v základní umělecké škole.

Pokud porovnáme představu současných studentů konzervatoře a učitelů bez rozdílu délky praxe v době jejich studia zjistíme, že představa o budoucím povolání v současné době naplňuje hlavní poslání konzervatoře, čímž je vychovat kvalitní profesionální umělce. V současné době také více studentů uvažuje o dalším studiu na AMU.

Druhý oddíl dotazníku poskytl údaje, které můžeme srovnat s průzkumem, který byl proveden v roce 2010. Černík (2010) ve svém průzkumu zjistil, že začínajícím učitelům nevadí nepřidělení uvádějícího učitele, nepovažují to za znepokojující, či negativní nástupní okolnost. Dokonce 78,9 % začínajících učitelů hledá a nachází pomoc jinde.⁷¹

V tomto novém průzkumném šetření bylo zjištěno, že studenti 5. a 6. ročníku i učitelé v době svého vstupu do pedagogické praxe projeví zájem o přidělení uvádějícího učitele, což je oproti zjištění Černíka podstatná změna. Konkrétně projeví zájem o praxi v základní umělecké škole zaměřenou na body uvedené v následujícím doporučení (opatření).

7.2 Návrh opatření na zavedení povinné praxe v základní umělecké škole

- Zavést povinnou praxi v základní umělecké škole pro studenty 5. a 6. ročníku konzervatoře.
- Praxi zaměřit na individuální výuku spojenou s praktickou ukázkou práce a komunikaci s žákem.
- Kolektivní výuka – účast studentů ve výuce hudební nauky případně souborové hry.
- Ukázky individuální výuky, kde si student sám může vyzkoušet práci s žákem.
- Komunikace s rodiči – využít přítomnost rodiče v individuální vyučovací hodině.
- Pomocí instruktáže vysvětlit vedení pedagogické dokumentace, organizaci výuky v základní umělecké škole.
- Používání didaktických pomůcek v individuální a kolektivní výuce

⁷¹ ČERNÍK, D. *Uvádění začínajících učitelů do praxe* [Online] 31. březen 2010 [Citace: 25. únor 2011]. <http://theses.cz/id/wpvssx/102257-709407730.pdf>.

Závěr

Uvádění začínajících učitelů do pedagogické praxe je v současné době spíše předmětem výzkumů a odborných pojednání renomovaných odborníků, než zájmem politiků a úředníků, kteří by mohli iniciovat zavedení konkrétních změn do pedagogického vzdělávání v ČR a vytvořit odpovídající podmínky školám, kam začínající učitelé nastupují. Každá škola má kvalitní pedagogy, kteří by v rolích uvádějících učitelů mohli předávat své bohaté zkušenosti z pedagogické práce mladým elévům učitelství. Aby toto poslání nebylo pouze v teoretických mezích, je nutné uvádějícím učitelům nejen vytvořit podmínky, ale dát najevo, že si škola jejich záslužné práce váží a oceňuje jí.

Odborné diskuse k tématu uvádění začínajících učitelů do pedagogické praxe se převážně týkají vzdělávání na vysokých školách s pedagogickým zaměřením. Stejné problémy však také řeší umělecké školy, konzervatoře a Akademie múzických umění, z nichž vycházejí rovněž budoucí učitelé, učitele na základních uměleckých školách.

I když se může zdát, že uvádění učitelů na základních uměleckých školách je méně důležité, pravdou je opak. Studium v základní umělecké škole se rozvíjí estetické schopnosti žáka, jeho společenské chování, jeho vztah k hudbě, umění a to může ve velké míře ovlivnit jak v kladném, tak záporném smyslu začínající učitel. Jeho úkolem je formovat žákovy postoje a zájmy, pomáhat vytvářet individuální i kolektivní vztahy, jejichž součástí je i chování k sobě navzájem.

Snad každý z nás dokáže jmenovat „svého učitele“, na kterého vzpomíná nejen jako na studnici vědomostí, ale na učitele s nímž nebylo o zážitky nouze, všichni jej respektovali, měli rádi, i když byl přísný a vyžadoval kázeň. K tomu, aby učitel získal takové schopnosti a zvládl počáteční nesnáze, mu může pomoci zkušený uvádějící učitel.

Přínos práce pro pedagogickou teorii a praxi

Jak již bylo uvedeno v úvodu této práce, Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž řeší v současné době návrh zavedení povinné praxe pro své studenty 5. a 6. ročníku v základních uměleckých školách. Soukromé základní umělecké škole D-MUSIC s.r.o. Kroměříž se tímto otvírá možnost, nabídnout své učitele k realizaci tohoto projektu. To bylo také motivací ke zvolení tématu „Uvádění začínajících učitelů do praxe“.

Teoretické cíle této bakalářské práce byly splněny popisem v kapitolách jedna až pět, kde jsme shromáždili relevantní názory a poznatky odborníků na problematiku uvádění začínajících učitelů do praxe obecně a dále dle vlastních zkušeností specifikovali na začínající učitele uměleckých předmětů specializujících se na výuku hudebních oborů. Dále jsme se zaměřili na vlivy, které na začínajícího učitele hudby působí z jeho předcházející profesní přípravy v konzervatoři a následně identifikovali, jak se tyto vlivy promítají do procesu začínajícího učitele hudby v kladném či záporném smyslu.

Cílem praktické části bylo ověřit, jak se teoretické vstupy promítají do praxe začínajících učitelů uměleckých předmětů specializujících se na výuku hudebních oborů v Soukromé základní umělecké škole D-MUSIC s.r.o. Kroměříž, jaké pedagogické kompetence získávají studenti v konzervatoři, a jak jim získané kompetence usnadňují vstup do pedagogické praxe v základní umělecké škole. Pomocí průzkumného šetření byly zjištěny a pojmenovány potřeby studentů 5. a 6. ročníku Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži, které mohou být implementovány ve studijních předmětech zahrnující pedagogické minimum. Opatření, zpracované na základě získaných údajů, bude sloužit výhradně pro potřeby Soukromé základní umělecké školy D-MUSIC s.r.o. Kroměříž.

Tak byly naplněny hlavní cíle praktické části a účelnost celé této bakalářské práce, na kterou lze navázat následným průzkumem a přispět tak k odhalení dalších slabých míst, s kterými se začínající učitelé při nástupu do pedagogické praxe v základních uměleckých školách mohou setkat.

Seznam použité literatury

- BLÍŽOVSKÝ, B. KUČEROVÁ, S. KURELOVÁ, M. a kol. aj. *Středoevropský učitel na prahu učící se společnosti 21. století*. 1. vyd. Brno : Konvoj, 2000. 252 s. ISBN 80-85615-95-9.
- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s. 2007. 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- KUBÁTOVÁ, H. *Rukověť autora diplomky*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2009. 121 s. ISBN 978-80-244-2314-2.
- OBST, O. *Didaktika sekundárního vzdělávání*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. 195 s. ISBN 80-244-1360-4.
- PODLAHOVÁ, L. *První kroky učitele*. 1. vyd. Praha : Triton s.r.o., 2004. 223 s. ISBN 80-7254-474-8.
- POL. M. *Škola v proměnách*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2009. 194 s. ISBN 978-80-210-4499-9.
- PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. 212 s. ISBN 80-244-1415-5.
- PRŮCHA, J. *Učitel: současné poznatky o profesi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. 160 s. ISBN 80-7178-621-7.
- PRŮCHA, J. WALTEROVÁ, E. MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 2. vyd. Praha : Portál, 1998. 336 s. ISBN 80-7178-252-1.
- SVĚTLÍK, J. *Marketingové řízení školy*. 1. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2006. 300 s. ISBN 80-7357-176-5.
- ŠIMONÍK, O. *Začínající učitel: některé pedagogické problémy začínajících učitelů*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1995. 101 s. ISBN 80-210-0944-6.
- VAŠUTOVÁ, J. *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. 1. vyd. Brno : Paido, 2004. 190 s. ISBN 80-7315-082-4.
- MŠMT – Výzkumný ústav pedagogický Praha, *Rámcově vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání*. 1. vyd. 2010. 63 s. ISBN 978-80-87000-37-3.

Internetové zdroje

Dokumenty školy. Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž. [Online]
[Citace: 25. únor 2011]. <http://www.konzkm.cz/dokumenty.aspx>.

ČERNÍK, D. *Uvádění začínajících učitelů do praxe* [Online] 31. březen 2010
[Citace: 25. únor 2011]. <http://theses.cz/id/wpvssx/102257-709407730.pdf>.

Metodický portál RVP [Online]. 11.3.2010 [Citace: 25. únor 2011].
<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/UU/6169/FAKULTNI-SKOLY.html>.

MŠMT – Výzkumný ústav pedagogický Praha, *Rámcově vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání*. 1. vyd. 2010. 63 s. ISBN 978-80-87000-37-3.

ZACHARIÁŠOVÁ, M. a kol. *Jak psát absolventskou práci*. Čelákovice : VOŠ Mills, s.r.o.
2011. [Online] [Citace: 25. únor 2011].

www.mills.cz/assets/temata-AP/METODIKA-K-AP.pdf

Zák. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění, ze dne 24. 9. 2004.

Rámcově vzdělávací programy. Národní ústav odborného vzdělávání [Online].
19. duben 2010 [Citace: 13. březen 2011]. <http://www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>.

Seznam příloh

Příloha č. 1. Vzor dotazníku administrovaného studentům Konzervatoře P. J. Vejvanovského Kroměříž.

Příloha č. 2. Vzor dotazníku administrovaného učitelům SZUŠ D-MUSIC s.r.o. Kroměříž.

Příloha č. 3. Písemný rozhovor s ředitelem Konzervatoře P. J. Vejvanovského Kroměříž.

Příloha č. 1. Vzor dotazníku administrovaného studentům Konzervatoře P. J. Vejvanovského Kroměříž.

Soukromá základní umělecká škola D-MUSIC s.r.o. Kroměříž

Vážená studentko, studente,

vyplněním tohoto dotazníku máte možnost ovlivnit zaměření povinné pedagogické praxe studentů 5. a 6. ročníku Konzervatoře P. J. Vejvanovského Kroměříž na Soukromé základní umělecké škole D-MUSIC s.r.o. Kroměříž.

Dotazník je anonymní a skládá se ze tří oddílů. První oddíl je zaměřen na všeobecné údaje respondenta, oddíl č. 2 na obsah výuky a povinnou praxi studentů 5. a 6. ročníku konzervatoře, oddíl č. 3 poskytuje demografické informace o respondentovi.

Prosím Vás o pozorné přečtení a vyplnění položek. Svým zodpovědným přístupem můžete přispět ke správnému nastavení náplně povinné pedagogické praxe na Soukromé základní umělecké škole D-MUSIC s.r.o. Kroměříž.

Dotazník bude respondentům rozdán k vyplnění v hodině psychologie, na seznámení a vyplnění bude poskytnut čas jedné vyučovací hodiny (45 minut).

Výstupy z tohoto dotazníkového průzkumu budou zveřejněny na stránkách www.szuskm.com.

Děkuji za spolupráci

Herbert Novotný
student Univerzity Palackého Olomouc - obor školský management

Pokyny pro vyplnění:

1. Pozorně si přečtete znění otázek a odpovědí.
2. Dbejte prosím na vyplnění dotazníku přesně podle pokynů uvedených u otázek.
3. Vybranou odpověď zakroužkujte.

Dotazník pro studenty 5. a 6. ročníku Konzervatoře P. J. Vejvanovského
v Kroměříži.

Oddíl dotazníku č. 1. všeobecné údaje

1. Který ročník na konzervatoři studujete?						
a	5. ročník			b	6. ročník	
2. Co Vás vedlo k rozhodnutí studovat na konzervatoři?						
a	Bylo to mé přání.		b	Bylo to přání rodičů.		
c	Studium doporučil učitel na ZUŠ.		d	Nevím.		
3. Věděl jste již v prvním ročníku studia, že chcete být...						
a	Učitel na ZUŠ.		b	Profesionální hráč.		
c	Nevěděl.					

Oddíl dotazníku č. 2. je zaměřen na obsah výuky a povinnou praxi studentů 5. a 6. ročníku konzervatoře.

1. Jakého stupně vzdělání musíte dosáhnout pro výkon učitelského povolání na ZUŠ? (Můžete označit více odpovědí).						
a	Maturita.		b	Absolutorium.		
c	AMU.		d	Nevím.		
2. Napište názvy odborných předmětů zaměřených na výkon učitelského povolání, které se vyučují v konzervatoři?						
3. Jste dle Vašeho názoru ze studia v konzervatoři dostatečně připraven(a) na pedagogickou práci v ZUŠ?						
a	Ano.			b	Spíše ano.	
c	Ne.					
4. Je součástí výuky v konzervatoři postup přípravy na vyučovací hodinu na ZUŠ?						
a	Ano.			b	Ne.	
c	Jen okrajově.					
5. Je výuka v konzervatoři zaměřena na postup vyplnění pedagogické dokumentace na ZUŠ?						
a	Ano.			b	Ne.	
c	Jen okrajově.					

6. Bylo Vám v individuální výuce srozumitelně vysvětleno, jak vést individuální vyučovací hodinu na ZUŠ?					
a	Ano.	b	Ne.	c	Jen okrajově.
7. Je v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak vést kolektivní výuku (souborová hra, hudební nauka) na ZUŠ?					
1 (ano, stále)	2 (ano, často)	3 (ano, občas)	4 (ne, nikdy)	5 (nevím)	
8. Je v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak komunikovat s žákem ve vyučovací hodině na ZUŠ?					
1 (ano, stále)	2 (ano, často)	3 (ano, občas)	4 (ne, nikdy)	5 (nevím)	
9. Je v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak komunikovat s rodiči žáka na ZUŠ?					
1 (ano, stále)	2 (ano, často)	3 (ano, občas)	4 (ne, nikdy)	5 (nevím)	
10. Je v konzervatoři zavedená učitelská praxe na ZUŠ?					
a	Povinně.	b	Dobrovolně.	c	Není zavedena.
11. Absolvoval jste konkrétní způsob praxe na ZUŠ? (Můžete označit více možností).					
a	Hospitace v ZUŠ.	b	Náslech v ZUŠ.	c	Exkurze do ZUŠ.
				d	Neabsolvoval (a) jsem.
12. Na jakou problematiku by měla být zaměřena hospitace na ZUŠ? (Očíslujte dle důležitosti číslem 1 - 4, z nichž 1 je zajímavá mě nejvíce, 2 zajímá mě méně, 3 stačí informativně, 4 nezajímá mě).					
Vedení individuální výuky. ☐			Vedení kolektivní výuky. ☐		
Komunikace s žákem. ☐			Komunikace s rodiči. ☐		
13. Na jakou problematiku by měla být zaměřena instruktáž v ZUŠ? (Označte číslem podle důležitosti číslem 1 -4, z nichž 1 je nejdůležitější a 4 nejméně důležitá).					
Vedení pedag. Dokumentace. ☐			Používání didaktických pomůcek. ☐		
Organizace výuky na ZUŠ. ☐			Používání audiovizuální techniky. ☐		
14. Přivítal(a) byste při vstupu do pedagogické praxe pomoc uvádějícího učitele?					
a	Ano.	b	Ne.	c	V případě potřeby se na něj obrátím.

Oddíl dotazníku č. 3 Demografické údaje.

1. Jakého jste pohlaví?							
a	Muž.	b	Žena.				
2. Vaše představa o povolání po ukončení konzervatoře?							
a	Profesionální umělec.	b	Učitel na ZUŠ.	c	Další studium.	d	Nejsem rozhodnut(a).
3. Účastníte se v současné době dobrovolné praxe v ZUŠ?							
a	Ano.	b	Ne.	C	Ne, ale chtěl bych.		

Zde máte prostor k dalšímu vyjádření:

Příloha č. 2. Vzor dotazníku administrovaného učitelům SZUŠ D-MUSIC s.r.o. Kroměříž

Soukromá základní umělecká škola D-MUSIC s.r.o. Kroměříž

Vážená kolegyně, kolego,

vyplněním tohoto dotazníku máte možnost ovlivnit zaměření povinné pedagogické praxe studentů 5. a 6. ročníku Konzervatoře P. J. Vejvanovského Kroměříž na Soukromé základní umělecké škole D-MUSIC s.r.o. Kroměříž.

Dotazník je anonymní a skládá se ze tří oddílů. První oddíl je zaměřen na všeobecné údaje respondenta, oddíl č. 2 na obsah výuky a povinnou praxi studentů 5. a 6. ročníku konzervatoře, oddíl č. 3 poskytuje demografické informace o respondentovi.

Prosím Vás o pozorné přečtení a vyplnění položek. Svým zodpovědným přístupem můžete přispět ke správnému nastavení náplně povinné pedagogické praxe na Soukromé základní umělecké škole D-MUSIC s.r.o. Kroměříž.

Dotazník bude k respondentům distribuován osobně na pedagogické poradě školy. Vyplněný dotazník máte možnost vhodit do schránky důvěry v budově školy.

Výstupy z tohoto dotazníkového průzkumu budou zveřejněny na stránkách www.szuskm.com.

Děkuji za spolupráci

Herbert Novotný
student Univerzity Palackého Olomouc - obor školský management

Pokyny pro vyplnění:

3. Pozorně si přečtete znění otázek a odpovědí.
4. Dbejte prosím na vyplnění dotazníku přesně podle pokynů uvedených u otázek.
5. Vybranou odpověď zakroužkujte.

Dotazník pro učitele

Oddíl dotazníku č. 1. všeobecné údaje

1. Uved'te délku Vaší pedagogické praxe?							
a	1-5 let.	b	6 a více let.				
2. Co Vás vedlo k rozhodnutí studovat na konzervatoři?							
a	Bylo to mé přání.	b	Bylo to přání rodičů.	c	Studium doporučil učitel na ZUŠ.	d	Nevím.
3. Věděli jste již v prvním ročníku studia, že chcete být...							
a	Učitel na ZUŠ.	b	Profesionální hráč.	c	Nevěděl.		

Oddíl dotazníku č. 2 je zaměřen na obsah výuky a povinnou praxi studentů 6. ročníku konzervatoře.

1. Jakého stupně vzdělání musíte dosáhnout pro výkon učitelského povolání na ZUŠ? (Můžete označit více odpovědí).							
a	Maturita.	b	Absolutorium.	c	AMU.	d	Nevím.
2. Napište názvy odborných předmětů zaměřených na výkon učitelského povolání, které se vyučovaly v době Vašeho studia v konzervatoři?							
3. Byl jste dle Vašeho názoru ze studia v konzervatoři dostatečně připraven(a) na pedagogickou práci v ZUŠ?							
a	Ano.	b	Spíše ano.	c	Ne.		
4. Byl součástí výuky v konzervatoři postup přípravy na vyučovací hodinu na ZUŠ?							
a	Ano.	b	Ne.	c	Jen okrajově.		
5. Byla výuka v konzervatoři zaměřena na postup vyplnění pedagogické dokumentace na ZUŠ?							
a	Ano.	b	Ne.	c	Jen okrajově.		
6. Bylo Vám v individuální výuce srozumitelně vysvětleno, jak vést individuální vyučovací hodinu na ZUŠ?							
a	Ano.	b	Ne.	c	Jen okrajově.		

7. Byl v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak vést kolektivní výuku (souborová hra, hudební nauka) na ZUŠ?							
1 (ano, stále) 2 (ano, často) 3 (ano, občas) 4 (ne, nikdy) 5 (nevím)							
8. Byl v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak komunikovat s žákem ve vyučovací hodině na ZUŠ?							
1 (ano, stále) 2 (ano, často) 3 (ano, občas) 4 (ne, nikdy) 5 (nevím)							
9. Byl v konzervatoři dostatečně věnován prostor disciplíně, jak komunikovat s rodiči žáka na ZUŠ?							
1 (ano, stále) 2 (ano, často) 3 (ano, občas) 4 (ne, nikdy) 5 (nevím)							
10. Byla v konzervatoři zavedená učitelská praxe na ZUŠ?							
a	Povinně.	b	Dobrovolně.	C	Není zavedena.		
11. Absolvoval jste konkrétní způsob praxe na ZUŠ? (Můžete označit více možností).							
a	Hospitace v ZUŠ.	b	Náslech v ZUŠ.	c	Exkurze do ZUŠ.	d	Neabsolvoval(a) jsem.
12. Na jakou problematiku by měla být zaměřena hospitace na ZUŠ? (Očíslujte dle důležitosti číslem 1 - 4, z nichž 1 je zajímavá mě nejvíce, 2 zajímavá mě méně, 3 stačí informativně, 4 nezajímá mě).							
Vedení individuální výuky.		☐	Vedení kolektivní výuky.		☐		
Komunikace s žákem.		☐	Komunikace s rodiči.		☐		
13. Na jakou problematiku by měla být zaměřena instruktáž v ZUŠ? (Označte číslem podle důležitosti číslem 1 -4, z nichž 1 je nejdůležitější a 4 nejméně důležitá).							
Vedení pedag. Dokumentace.		☐	Používání didaktických pomůcek.		☐		
Organizace výuky na ZUŠ .		☐	Používání audiovizuální techniky.		☐		
14. Přivítal(a) jste při vstupu do pedagogické praxe pomoc uvádějícího učitele?							
a	Ano.	b	Ne.	c	V případě potřeby jsem se na něj obrátil.		

Oddíl dotazníku č. 3 Demografické údaje.

1. Jakého jste pohlaví?							
a	Muž.	b	Žena.				
2. Jaká byla Vaše představa o povolání po ukončení konzervatoře?							
a	Profesionální umělec.	b	Učitel na ZUŠ.	c	Další studium.	d	Nebyl jsem rozhodnut(a).
3. Splnila se Vaše představa o budoucím povolání po ukončení konzervatoře?							
a	Ano.	b	Ne.	C	Ne, ale chtěl (a) bych.		

Zde máte prostor k dalšímu vyjádření:

Příloha č. 3 Písemný rozhovor

Rozhovor s ředitelem Konzervatoře P. J. Vejvanovského MgA. Miroslavem Šiskou.

Dobrý den pane řediteli, jmenuji se Herbert Novotný a jsem absolventem Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži, studium jsem ukončil absolutoriem v roce 1994 a v současné době vyučuji na Soukromé základní umělecké škole D-MUSUC s.r.o., v Kroměříži. Chtěl bych Vás zdvořile požádat o písemný rozhovor, který bude výhradně sloužit k uspořádání mých myšlenek, které budu prezentovat v mé bakalářské práci na téma „Uvádění začínajících učitelů do praxe“. V oblasti uvádění učitelů základních uměleckých škol do pedagogické praxe, neexistuje žádná dostupná literatura, musím tedy vycházet ze svých zkušeností získaných v konzervatoři. Mám tedy představu o tom, jak probíhala výuka v letech mého studia. Hlavním účelem tohoto rozhovoru je zjištění současného stavu a porovnání s minulostí. Také by mne zajímala případná vize, kterou plánujete v oblasti povinné pedagogické praxe studentů 6. ročníku na základních uměleckých školách.

V rozhovoru bude položena otázka a zodpovězení bude na Vás vlastními slovy. Děkuji Vám za čas, který jste strávil, tímto písemným rozhovorem.

Otázka č. 1

Jaké předměty v rámci pedagogického minima jsou v konzervatoři povinné:

Odpověď k otázce č. 1

Pro získání pedagogického minima formou závěrečné absolventské zkoušky v rámci absolutoria v konzervatoři je nutné zúčastnit se povinné dotace výuky vzdělávacího okruhu umělecko-pedagogické přípravy v 5. a 6. ročníku studia - tzn.: předmětů - Základy pedagogiky, Didaktika, Základy psychologie, Metodika hlavního oboru - hra na nástroj a Vyučovací praxe.

Otázka č. 2

Jsou některé nadstandardní a nepovinné?

Odpověď k otázce č. 2

Všechny výše uvedené předměty jsou povinné včetně závěrečné zkoušky v rámci absolutoria.

Otázka č. 3

Jsou tyto předměty plně hrazeny jako časová dotace?

Odpověď na otázku č. 3

Každý předmět umělecko-pedagogické přípravy má svoji hodinovou dotaci v příslušném ročníku studia s uvedením počtu studentů tam příslušných. Veškerá výuka v konzervatoři je plně hrazena zřizovatelem.

Otázka č. 4

Začínající učitelé mají v prvním roce praxe problém s vyplňováním pedagogické dokumentace. Řešíte tento problém?

Odpověď na otázku č. 4

Problém vyplňování pedagogické dokumentace jsou velmi okrajovou součástí metodické či didaktické výuky. Problémy s vedením pedagogické dokumentace v praxi nejsou otázkou znalosti či dovednosti učitele, ale jeho pečlivosti, resp. lihavosti a lenosti. Zavádějící učitel by tuto situaci měl lehce zvládnout.

Otázka č. 5

Výuka hry na nástroj probíhá: A - v konzervatoři 1/ profesor - student,

2/student - student a profesor dohlíží

B - v základní umělecké škole

Odpověď na otázku č. 5

Výuka hlavního oboru – hra na nástroj je v konzervatoři vždy organizována individuálně v rovině pedagog – žák. Metodika výuky hry na nástroj (teorie) je dle stávajících učebních osnov organizována pro všechny studenty nástroje v ročníku a vede ji pedagog. Výuka Vyučovací praxe se ubírá cestou „pedagog - žák - model“.

Otázka č. 6

Jaké jiné možnosti využívá konzervatoř k seznámení s prostředím základní umělecké školy: např. exkurze.

Odpověď na otázku č. 6

Stávající učební plány nepočítají s praktickým seznámením s prostředím základní umělecké školy jako součást výuky. Studenti 5. a 6. ročníku získávají praktickou zkušenost s výukou v základní umělecké škole dohodou o pracovní činnosti na neúplný úvazek přímo s řediteli základní umělecké školy. Naše konzervatoř vychází studentům vstříc uspořádáním rozvrhu výuky.

Otázka č. 7

Od roku 2012 konzervatoř najíždí na ŠVP, je s touto praxí počítáno a jak?

Odpověď na otázku č. 7

V nových ŠVP počítáme se 14 denní praxí studenta konzervatoře v základní umělecké škole během s posledních dvou ročníků studia. S těmito sociálními partnery budeme sepisovat smlouvu o praxi žáků konzervatoře u nejlepších učitelů v základní umělecké škole.

Otázka č. 8

Je počítáno i s finanční odměnou pro mentora, tedy uvádějícího učitele?

Odpověď na otázku č. 8

Smlouva se základní uměleckou školou o praxi žáka konzervatoře počítá s odměnou pro učitele, který se bude metodicky žákům konzervatoře věnovat.

Děkuji za poskytnutí písemného rozhovoru

Herbert Novotný

student Univerzity Palackého Olomouc - obor Školský management